ՀՈՐԻԶՈՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

horizon | HÉBDOMADAIRE ARMÉNIEN – Supplément en français | ARMENIAN WEEKLY – English supplement

VOL. 47 / No. 32-33 (2428-2429), 8+4+4+4 էջ / $1.75

12-19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ / 12-19 JANVIER / JANUARY 12-19, 2026

KOMITAS
SALON FUNÉRAIRE
Entrusted for over 25 years
Journey Home™ coverage included with new pre-arrangement contracts* ($595 value)
www.komitas.ca (514) 331-0400

ՄԻՇՏ ՁԵԶԻ ՀԵՏ
Հաղորդագրութիւն ՀՅԴ «Միհրան Փափազեան» կոմիտէի

Կը տեղեկացնենք յարգոյ հասարակութեան, թէ 2026-ը կը զուգադիպի Մոնթրէալի ՀՅԴ «Միհրան Փափազեան» կոմիտէութեան 70-ամեակին։

Անկասկած այս անցնող 70 տարիներուն նշանակալից եղած է մեր կոմիտէութեան դերակատարութիւնը մեր շրջանի հայութեան համայնքային կեանքի կազմակերպման, մեր ուղեկից ու գործակից զանազան կազմակերպութիւններու եւ հաստատութիւններու յառաջացման ու գործունէութեան զարգացման մէջ՝ ըլլա՛յ Հայ դատի հետապնդման, ըլլա՛յ կրթամշակութային, ըլլա՛յ ընկերային, ըլլա՛յ երիտասարդական-մարզական ոլորտներու առումով։

Առ այդ, որոշած ենք պատշաճօրէն ու զանազան նախաձեռնութիւններով նշել այս 70-ամեակը՝ «Միշտ ձեզի հետ» բնաբանով, ոչ միայն մեր անցած ուղին եւ իրագործումները վերյիշելով, այլեւ մեր հայեացքը ուղղելով դէպի գալիքը ու մեր նոր մարտահրաւէրները։ Յաջորդական հաղորդագրութիւններով հանրութիւնը տեղեակ պիտի պահենք մեր կատարելիք աշխատանքներուն՝ ունենալով վերոյիշեալ կազմակերպութիւններու եւ հաստատութիւններու գործակցութիւնն ալ։

Աւելցնենք, որ այս տարին կը զուգադիպի նաեւ ՀՅԴ Գանատայի պատանեկան-երիտասարդական միութիւններու 70-ամեակին, օրին ՀԵԴ անունին ներքեւ, եւ այդ յոբելեանը եւս պիտի տօնուի յարմար ձեւով։

Կը յուսանք վայելել բոլորին աջակցութիւնը՝ մեր աշխատանքները յաջողութեամբ պսակելու համար, ի խնդիր մեր համայնքի յաւելեալ ծանօթացման ու հզօրացման։

ՀՅԴ «Միհրան Փափազեան» կոմիտէ

Մայր Աթոռը խստիւ կը դատապարտէ Փաշինեանի հակասահմանադրական արարքները

Նիկոլ Փաշինեանի եւ տասը եպիսկոպոսներու ու արքեպիսկոպոսներու Յունուար 4-ի համատեղ յայտարարութեան ի պատասխան՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը յայտարարեց, թէ անոնց կողմէ եկեղեցւոյ «բարենորոգման նախաձեռնութիւնը» սահմանադրութեան կոպիտ խախտում է։

«ա. Եկեղեցւոյ ներքին կեանքի կանոնակարգման եւ բարենորոգման պատրուակով Հայաստանի կառավարութեան ղեկավարին ձեռնարկած գործողութիւնները ուղղակիօրէն կը ոտնահարեն ՀՀ սահմանադրութիւնը եւ կը խախտեն թէ՛ միջազգային, թէ՛ Հայաստանի օրէնսդրութեամբ ամրագրուած եկեղեցւոյ իրաւունքները։

բ. Նման հակաեկեղեցական գործընթացներու մէջ եպիսկոպոսներու ներգրաւումը, ինչպէս նաեւ քահանայից դասին նկատմամբ գործադրուող ճնշումները դատապարտելի են։ Եկեղեցւոյ կեանքին առնչուող խնդիրներու քննարկումները կը կատարուին բացառապէս համապատասխան եկեղեցական մարմիններուն մէջ՝ կանոնական կարգաւորումներուն համաձայն։ Տարակուսելի է, որ յիշեալ տասը եպիսկոպոսները մինչեւ այսօր որեւէ ձեւով չեն արձագանգած Մայր Աթոռէն իրենց ուղղուած կոչերուն եւ հրաւէրներուն, եւ կը շարունակեն խուսափիլ իրենց յուզող հարցերուն շուրջ Ամենայն Հայոց Հայրապետին ու Գերագոյն հոգեւոր խորհուրդին հետ հանդիպումներէ եւ քննարկումներէ։

Մայր Աթոռ... Շար. կարդալ էջ 6

Առաջնորդ Սրբազան Հօր Նոր Տարուան եւ Սուրբ Ծննդեան պատգամը

ԱՆՄԱՀԱԿԱՆ ԼՈՅՍԻՆ ՄԱՐԴԵՂԱՑՈՒՄԸ

«Այն ժողովուրդը որ խաւարի մէջ կ'ապրէր, մեծ լոյս մը տեսաւ. եւ մահուան աշխարհին ու շուքին մէջ ապրողներուն վրայ լոյս ծագեցաւ» (Մատթ. 4.16)

Ամենամեծ աւետիսը կեանքին. յաւիտենական ու անմահական Լոյսը ծագեցաւ խաւար աշխարհի մէջ։ Իսկ Դաւիթ կը վկայէ. «Խաւարին մէջ լոյս ծագեցաւ արդարներուն համար»։

Աստուածաշունչը ի սկզբանէ կը վկայէ մեզի Աստուածորդիին՝ Յիսուս Քրիստոսի Յաւիտենական Ծնունդի մասին։ Սաղմոսասաց մարգարէն կը մէջբերէ Աստուծոյ յստակ յայտարարութիւնը. «Իմ որդիս ես դուն, այսօ՛ր քեզ ծնայ»։ Սա խօսուն վկայութիւն է ոչ թէ սահմանեալ ժամանակի մը իրողութեան մասին, այլ յաւետենականութեան մասին։ Աստուածաշնչական վկայութիւնները բազում են. Յովհաննէս առաքեալի վկայութեամբ «Բանը՝ Աստուծոյ Որդին՝ Յիսուս Քրիստոսը աշխարհի ստեղծագործութենէն առաջ գոյութիւն ունէր։ Ան Աստուծոյ հետ էր եւ Աստուած էր»։ Իսկ Պօղոս Առաքեալ Կողոսացիներուն կը զգուշացնէ սխալ վարդապետութիւններէ, միաժամանակ քրիստոնէական ճշմարիտ պատգամը կու տայ վկայելով. «Քրիստոս ինք՝ տեսանելի պատկերն է աներեւոյթ Աստուծոյ. Հօրը Որդին, ծնած համայն ստեղծուածներէն առաջ» (Կող 1.15)։ Մէկ խօսքով Ան ստեղծուած չէ, այլ ծնած՝ անսկիզբ եւ անճառելի։

Այսօր, երբ բեթղեհէմեան աստղի առաջնորդութեամբ կ'երթանք մսուր եւ ականատես կ'ըլլանք սքանչելի խորհուրդին, յաւիտենական, մշտնջենական, անկորնչելի եւ անմահական Լոյսին, ականատես կ'ըլլանք Աստուծոյ մարդեղութեան, թէ ինչպէս մեզի պէս մարմին զգեցաւ, ծնաւ եւ յայտնեցաւ, որպէսզի մենք վերադառնանք Իրեն։ Մարդեղացումը յստակօրէն կը բացայայտէ մեզի թէ՝ Յաւիտենական Որդին ժամանակի մէջ մտաւ, անսահմանելին սահմանուեցաւ, անբաւելին խանձարուրով պարուրուեցաւ, անտեսանելին՝ տեսանելի դարձաւ, որպէսզի մենք այս խաւար աշխարհին մէջ տեսնենք փրկութեան լոյսը։

Պատգամ... Շար. կարդալ էջ 3

Al Nejmah
MIDDLE EASTERN SUPERMARKET

NOW OPEN

Սեփականատէր
Յարութ Սիփան

Ընտանեկան բացառիկ գործառնութիւն
ուր կը գտնէք ձեր բոլոր կարիքները
ուտելիքներու վերաբերեալ

IN HOUSE

COFFEE ROASTING & GRINDING
ROASTING FRESH NUTS
SESAME GRINDING TO MAKE FRESH TAHINA
TANOOR BREAD & IRAQI SAMOON

Սուրճ աղալ եւ խարկել
Հնտեղէն աղալ օրական դրութեամբ
Շուշմայ աղալ եւ թահինի պատրաստել
Թոնիրի հաց եւ իրաքեան սոմուն

Supermarket | RestaurantI I Bakery I Halal Butcher
Վաճառատուն, ճաշարան, փուռ, մսավաճառ

PHONE: **289.232.1200**
3085 Hurontario St, Unit 1-6, Mississauga

Գրիգոր Նարեկացիի աղօթամատեանին՝ «Նարեկ»ի կամ «Մատեան Ողբերգութեան»ի մասին

Համազգայինի Քեպէգի «Սանահին» մասնաճիւղի առաջարկով եւ հետամտութեամբ վարչութեան անդամուհի Նանոր Սնապեան-Լիպարեանի, Մոնթրէալի Ս. Յակոբ Առաջ. Մայր եկեղեցւոյ հովիւը՝ Գառնիկ Ա. Քհն. Գոյունեան տուաւ եօթ դասախօսութիւններ, որոնք նուիրուած էին Գր. Նարեկացիի աղօթամատեանին։ Դասախօսութիւնները սկսան 2025-ի 27 Մարտին եւ ամսական պարբերականութեամբ մատուցուեցան։ Վերջինը՝ 18 Դեկտեմբերին։ Վայրը՝ Մոնթրէալի Հայ կեդրոնի «Աւետիս Ահարոնեան» սրահը։

Դասախօսը ներկայացուց Գր. Նարեկացիի կենսագրութիւնը, գրականութիւնը, աղօթամատեանին բովանդակութիւնը։ Նաեւ՝ անոր մասին երկու կարծիք. մէկը՝ Արշակ Չօպանեանի, միւսը՝ Շահան Շահնուրի։

Ըստ Չօպանեանի՝ Գր. Նարեկացի «Մեր ցեղին է՛ն ուժով արտայայտութիւններէն մէկն է»։ Ըստ Շահնուրի՝ աղօթամատեանը թունաւորած էր հայ հոգին եւ զայն հաշմանդամ դարձուցած։ Տ. Գառնիկ այս երկու կարծիքներուն ներկայացումէն ետք, անոնց իր քննադատութիւնը պարզեց։ Քննադատեց Չօպանեանի այն համոզումը, որ Գր. Նարեկացին կ՚առնէր «միստիքականութիւն» կոչուած երեւոյթին։ Եւ ցոյց տուաւ գրողին թիւրիմացութիւնը եւ հակասականութիւնը։ Շահնուրի վարկածը կատարեալ սխալ մը համարեց, նաեւ խուճապահարի մը մարմաջը՝ գայթակղութիւն ստեղծելու։

Յիշատակեց եւ ցոյց տուաւ արժէքները միջնադարէն մինչեւ 20-րդ դար՝ աղօթամատեանին մօտեցած կամ մերձեցած մեկնութիւններէն կարեւորներուն. 1) «Լուծմունք»ներուն, որոնք ամփոփ մեկնութիւններ են (ասոնցմէ առաջինին հեղինակը ստուգապէս չենք գիտեր. տրուած են անունները Սարգիս Շնորհալիի, Գրիգոր Սկեւռացիի եւ Յակոբ Կթղ. Կլայեցիի). 2) Յակոբ Պտր. Նալեանի «Գիրք Մեկնութեան Աղօթից Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյ Հրեշտակական Վարդապետին» կոթողական գործին (Կ. Պոլիս, 1745). 3) Գաբրիէլ Վրդ. Աւետիքեանի ծաւալուն «Նարեկլուծ»ին (Վենետիկ, 1801). 4) Գրիգոր Պըլտեանի խորաթափանց «ընթերցում»ներուն, որոնք ամփոփուեցան իր «Երկխօսութիւն Նարեկացիի Հետ» գիրքին մէջ (Երեւան, 2008)։

Ապա խօսեցաւ բանասիրական գործերու մասին, ինչպէս՝ Արշակ Չօպանեանի, Մանուկ Աբեղեանի, Մկրտիչ Մկրեանի, Պօղոս Խաչերեանի, Արշալոյս Ղազինեանի եւ Լեւոն Արք. Զեքիեանի։ Յետոյ թուարկեց արեւմտահայերէնով եւ արեւելահայերէնով թարգմանութիւնները։ Ակնարկեց օտար լեզուներով թարգմանութիւններուն։

Յետ ծանօթացուցիչ այս տեղեկութիւններուն, աղօթամատեանին անուան վերաբերեալ բացատրութիւններ տուաւ։ Ըսաւ, թէ երկին մէջ, Գր. Նարեկացի իր մատեանը կոչած է «ստեղծաբանութիւն», «բանահիւսութիւն», «մատեան մաղթանաց ողբերգութեան», «մատեան մաղթանաց», «մատեան ողբերգութեան», «մատեան շնչական», «աղօթք բանականք», «մատեան ողբոց նուագի», «ողբոց մատեան», «սնոտիապատուաստ երգ», «ձայն աղերսական», «համայնապատում խոստովանութիւն» եւայլն։ Թէ երկին հնագոյն բնութագիրը տուած է Ներսէս Լամբրոնացին (12-րդ դար), եւ անոր մասին գործածած է «զգիրս աղաւթից» բացատրոյթը։ Ուստի, ենթադրելի է, որ Գր. Նարեկացին չէ, որ իր երկին «Մատեան Ողբերգութեան» ընդհանուր անունը տուած է, այլ անիկա շատ ուշ կատարուած է։

Երբ սկսած է (1701-1702, Կ. Պոլիս) տպագրումը Նարեկեան գլուխ գործոցին՝ կը կարդանք «Գիրք Աղօթից» անունը։ 18-րդ դարու գրեթէ բոլոր հրատարակութիւններուն անունն է ասիկա։ 18-րդ դարու վերջաւորութեան՝ այլ անուն մըն է՝ «Գիրք Աղօթից Որ Կոչի Նարեկ» (Վենետիկ, 1789-էն)։ Հին ձեռագիրներու մէջ ալ այս անունին կը հանդիպինք։ 1843-ին, Զմիւռնիա հրատարակուածը ունի «Գրիգորի Նարեկայ Վանից Վանականի Ողբերգութիւն» տիտղոսը։ 1845-ին Կ. Պոլիս հրատարակուածը՝ «Մատեան Ողբերգութեան»։ Արեւելահայ բանասիրութիւնը եւ թարգմանութիւնները նախընտրեցին «Մատեան Ողբերգութեան» անունը։ Արեւմտահայերէնով թարգմանութիւններէն առաջինը, որ կատարուած էր Միսաք Գոչունեանէ՝ «Աշխարհաբար Նարեկ» անունը գործածած էր. գրեթէ միաժամանակ լոյս տեսած Թորգոմ Արք. Գուշակեանի թարգմանութիւնը ունեցած էր «Նարեկ Աղօթամատեան» անունը, իսկ Գարեգին Արք. Խաչատուրեանի (Տրապիզոնի) թարգմանութիւնը՝ «Նարեկ Ողբերգութեան»։

Աղօթամատեանի բնորոշման կապակցութեամբ՝ անճիշդ համարեց բոլոր կարծիքները, որոնք զայն բանաստեղծութիւն կը սահմանեն։ Ջայնակցելով Գր. Պըլտեանին, բացատրեց մեծ տարբերութիւնը աղօթքին եւ բանաստեղծութեան։

Աղօթամատեանին լեզուին եւ լեզուի աստուածաբանութեան մասին խօսելով, ըսաւ՝ թէ զայն հասկնալու համար մեկնութեան կարիքը զգացուած է միջնադարէն, քանի որ անիկա պարզ լեզուով գիրք մը չէ։ Անիկա հռետորական ձեւերու կիրարկումներով, լեզուական կուտակումներով եւ շարահիւսական բարդութիւններով ամրափակ գիրք մըն է։ Գր. Պըլտեան ըսած է. «Շատ աշխատուած, բարդուած, կառուցուած, գրուա՛ծ գրութիւն մըն է»։

Քաղեց Վարագ Առաքելեանի «Գրիգոր Նարեկացու Լեզուն Եւ Ոճը» (Երեւան, 1975) գիրքէն հատուած մը, որ կ՚ըսէ՝ «Նա, ինչպէս ամէն մի բանաստեղծ, ոճաւորել է իր լեզուն, թէեւ ոճաւորումը որոշ ծայրայեղութեան է հասցրել...»։ Ըստ Առաքելեանի, եթէ աղօթամատեանը այդ օրերուն խօսակցական լեզուով գրուած ըլլար՝ մեր լեզուին վրայ դրական ազդեցութիւն ունեցած կ՚ըլլար։ Եւ այդպէս գրուած չըլլալը՝ ափսոսալի գտած է ան։ Դասախօսը ըսաւ, թէ դժբախտաբար, Առաքելեան չէ հասկցած, որ ամէն գրող կը գրէ այն լեզուով, որ իր հոգիին ու մտքին կը ներդաշնակուի։ Առաւել՝ իր փորձառութիւնները կրնայ պարագրկել։ Եւ թէ՝ անկասկած որ Նարեկացիի լեզուն բարդ է, բայց իր հոգին ու միտքն ալ բարդ են, եւ բարդ են փորձառութիւնները։ Ամէն լեզու՝ ամէն փորձառութիւն չի կրնար գրի առնել։ Դասախօսը նաեւ աւելցուց, թէ Նարեկացիի լեզուին բարդութիւնը կը բխի բազմամեղութեան իր գիտակցութենէն եւ Աստուծոյ անիմանալիութեան աստուածաբանութենէն։ Ուրեմն, անոր բարդութիւնները իր հոգիէն ու մտքէն, փորձառութիւններէն, մեղքի իր գիտակցութենէն եւ ընդ Աստուծոյ խօսելու լեզուի իր աստուաբանութենէն են։

Յակոբ Օշական գրած է. «Գիրքը անոր վրայ (այսինքն՝ մեղաւորին – ՍՅ) կը կռթնի։ (...) Նարեկացին իր տաղանդի այլանդակ մեծութիւնը փորձած է այս մտապատկերը աւելի հզօր, աւելի թելադրող, աւելի կատարեալ ընելու համար։ Անիկա օգտագործած է եկեղեցական մատենագրութեան բոլոր ասութիւնները, որոնք մեղքը կը տարազեն։ Ու անոնց վրայ աւելցուցած նորեր, որոնք իրենց յանդգնութեանը մէջ՝ գարշանքի նոր ստեղներ կը ստեղծեն։ Մեղաւորը ամէնէն ընդհանուր տիպարն է գիրքին»։ Ինչպէ՞ս կարելի է մեղքի այս «անհուն մթնոլորտ»էն ելք մը ունենալ։ Կարելի՞ է։ Կարելիութիւնը զղջումի ճանապարհն է։ Աղօթամատեանը զղջումի աստուածաբանութեան մը կ՚աշակերտի։ Նարեկի վանահօր եւ Գր. Նարեկացիի հարազատին, հոգատարին, դաստիարակին եւ ուսուցչապետին՝ Անանիա Նարեկացիի վերագրուած է նամակ մը, որուն տիտղոսն է. «Անանիա Նարեկացւոյ Ասացեալ Խրատք Ոգեշահք Յաղագս Զղջման Եւ Արտասուաց Ի Խնդրոյ Գրիգորի Միայնակեացի»։ Ամբողջ նամակը ցոյց տալու համար է «ճանապարհ յաղագս զղջման եւ արտասուաց»։ Ան. Նարեկացի այս նամակին մէջ խօսած է զղջման «արուեստ»ի մասին։ Դասախօսը ըսաւ. «Այսօր, աւելի ճիշդ՝ վերջին դարերուն, արուեստը սահմանելու շուրջ ընդարձակ տարակարծութիւններ կան. թէեւ ամէնքն ալ համաձայն են, որ արուեստը զուտ մարդկային ստեղծագործութիւն մըն է, կամ գեղեցիկ արտադրութիւն մը։ Բայց նաեւ նախքան իրացած ստեղծագործութիւնը կամ գեղեցիկ արտադրութիւնը՝ «արուեստ» բառը կանոններու կիրարկում ալ կը նշանակէ, կամ՝ յօրինում (մենք, սովորաբար, կորսնցուցած ենք այս «յօրինում» բառին ճշգրիտ իմաստը, եւ զայն կը հասկնանք իբր «հնարում». մինչդեռ «յօրինում» բառը կը նշանակէ օրէնքներով կառուցել, կերտել...)։ Ասոր ամէնքն ալ համաձայն են, վստահաբար, նոյնիսկ անոնք՝ որոնք կը թուի, թէ առանց կանոններու կը ստեղծագործեն։ Ուրեմն, «արուեստ» բառով երկու բան կարելի է հասկնալ։ Եւ մեր նիւթին՝ զղջման արուեստի պարագային՝ անիկա կը նշանակէ կիրարկում կանոններու»։ Բայց ո՛չ միայն կիրարկում կանոններու։ Ըստ Ան. Նարեկացիի, զղջումը շնորհ է։ Եւ որքան մէկը զղջումով կ՚անցընէ իր ժամանակը՝ այնքան շնորհը կ՚արմատանայ իր մէջ։ Կիրարկուող զղջումը՝ շնորհի արուեստին կիրարկումն է»։

Դասախօսը անդրադարձաւ աղօթամատեանի ամէնէն ուշագրաւ տարրերէն մէկուն, որ կրկնումն է կամ կրկնաբանութիւնը։ Անոր մէջ կիրարկուած են երեք տեսակի կրկնումներ. Ա) Քերականական, Բ) Հռետորական կամ քերթողական, եւ Գ) Աստուածաբանական։ Ընդարձակ այս նիւթերէն միայն առաջին երկուքին մասին կրցաւ խօսիլ, իսկ երրորդին չկրցաւ անցնիլ՝ դասախօսական ժամանակին աւարտած ըլլալուն պատճառով։ Խոստացաւ, որ յետագային, յարմարագոյն առիթով մը՝ այդ մասին կը դասախօսէ։

Տ. Գառնիկ դասախօսութիւններու շարքը աւարտեց՝ աղօթամատեանի հիմնական հոգը, նաեւ փրկութեան յոյսը ներկայացնելով։ Հիմնական հոգն է գերեվարեալ իր հոգիին գիւտը, որ կը կարդանք Ուխտի Տապանակին գերութենէ վերադարձի պատկերին մէջ։ 25-րդ գլխուն մէջ կայ դրուագ մը, ուր նկարագրուած է բազմամեղ հոգիին խորտակումը՝ փշրեալ նաւուն պատկերով։ Նաեւ արձանագրուած է յոյսը։ Դասախօսը աւարտեց, ըսելով՝ թէ Գր. Նարեկացի իր հոգիի գիւտին կամ իր հոգիի խորտակուած նաւուն վերակազմութեան իր սպասումին խորհրդագործական լուծում մը տուած է՝ Ս. Միւռոնի փրկարար նշանակութիւնը վեր առնելով, եւ անոր առնչաբար՝ Ս. Հաղորդութեան ճաշակումին կենսականութիւնը դրուագելով։

Ի սկզբանէ դասախօսը յստակ դարձուցած էր, թէ Գր. Նարեկացիի «ես»ը՝ իր սահմանափակ անձին «ես»ը չէ, այլ՝ համամարդկային։ Իր «ես»ը՝ «համայնապատում խոստովանութիւն» մը կատարած է աղօթամատեանին մէկ ծայրէն միւսը։

ՍՅ

Պատգամ... Սկիզբը կարդալ էջ 1

Դարձեալ Պօղոս Առաքեալն է, որ գաղատացիներուն բարձրաձայնելով կը ջանայ մոլորեցնող ուսուցումներէ հեռացնել եկեղեցւոյ անդամները եւ վերադարձնել զիրենք ճշմարիտ հաւատքին. «Բայց հիմա յարմար ժամանակը հասած համարելով, Աստուած աշխարհ ղրկեց իր Որդին, որ կնոջմէ ծնաւ եւ Օրէնքին տակ ապրեցաւ, որպէսզի մեզ Օրէնքին գերութենէն փրկէ եւ Աստուծոյ որդիներ դարձնէ» (Գաղ 4.4)։ Այս վկայակոչումը այն ճշմարտացիութիւնն է, որ օրէնքը գործադրելով չէ որ մարդ կ՚արդարանայ, այլ միայն՝ հաւատքով։

Հայ եկեղեցւոյ որպէս հաւատացեալներ եւ անդամներ, «Հաւատոյ Հանգանակին» մէջ յստակ կերպով կը խոստովանինք ու կը դաւանինք, թէ «Մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոսը Աստուծոյ Որդին է, Հօրմէ ծնած բոլոր ժամանակներէն առաջ, լոյս լոյսէ, ճշմարիտ Աստուած՝ ճշմարիտ Աստուծմէ, ծնած եւ ոչ թէ արարած», հաստատապէս հաւատալով, որ «Ամէն բան իրմով գոյացաւ. վասն մերոյ փրկութեան՝ իջեալ ի յերկնից՝ մարմանացաւ, մարդացաւ, ծնաւ կատարելապէս ի Մարիամայ Սրբոյ կուսէն՝ Հոգւովն Սրբով...»։

Տօնական այս օրերուն դարձեալ կը հնչէ բարի լուրը, մեծագոյն աւետիսը՝ Յաւիտենական Լոյսին յաղթանակը։ Մարդկութեան մսուրը՝ Բեթղեհէմը ընդունեց Լոյսը, կենդանի Աստուածը։

Այո՛, Յաւիտենական ու Անմահական Լոյսը աշխարհ եկաւ լուսաւորելու մարդը, զայն լոյսի, ճրագի վերածելու, որ իր կարգին յաղթէ խաւարին եւ լուսաւորէ աշխարհը, լուսաւորէ խաւարի մէջ բնակող մարդկութիւնը։ Խաւարը փարատելու եւ մեր շրջապատը լուսաւորելու համար նախապայման է, որ մենք ճանչնանք Լոյսը։ Եւ ի՞նչպէս կրնանք ճանչնալ Լոյսը եթէ ոչ Աւետարանի ճշմարտութեան հետեւելով, Աւետարանը դարձնելով մեր հանապազօրեայ հացը։

Արդարեւ, Քրիստոս ծնաւ որպէսզի մենք վերածնինք։ Քրիստոսի Ծնունդը միայն պատմական դէպք մը չէ, այլ մեր վերածնունդի աղբիւրը, մեզ փոխակերպող ուժը։ Ինչպէս Պօղոս Առաքեալ կը յիշեցնէ որ Աստուած հրամայեց. «Խաւարին մէջ լոյս թող ծագի», եւ այդ լոյսը ճառագայթեց մեր սրտերուն մէջ (Բ Կոր. 4.6)։

Դառնանք Բեթղեհէմի աստղին, որ մեզ եւս հովիւներուն ու մոգերուն նման առաջնորդէ դէպի մարդկութեան այն մսուրը, որ խորապէս հաշուետուութեան մարտահրաւէր է մեզի համար՝ մեծ հրաւէր իւրաքանչիւրիս վերադառնալու Լոյսին։

Եկէ՛ք մերժենք խաւարը եւ ընդունինք Անմահական Լոյսը։

Ջեզի եւ Մեզի Մեծ Աւետիս՝

Քրիստոս Ծնաւ Եւ Յայտնեցաւ։

Աղօթարար՝
ԲԱՐԳԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ Գանատայի Հայոց Թեմի

Հայերը նոր Պաղ պատերազմի շեմին

Հայաստանի շուրջ ձեւաւորուող աշխարհաքաղաքական միջավայրը այնպէս կը փոխուի, որ այլեւս կարելի չէ անտեսել։ Արդէն Ձեւաւորուած է բազմաբեւեռ աշխարհակարգ մը, որ պայմանաւորուած է տասնամեակներ շարունակ կուտակուած լարուածութեամբ, Պաղ պատերազմէն ետք Արեւմուտքի դէպի արեւելք ընդլայնումով, Ուքրանիոյ մէջ Ռուսիոյ «կարմիր գիծերով» եւ անոր ընկալած ազգային անվտանգութեան շահերով, ինչպէս նաեւ Չինաստանի վերելքով՝ իբրեւ մրցակից տնտեսական ուժ։ Միեւնոյն ժամանակ, շրջանային ուժերու հաւասարակշռութեան տեղաշարժերը, մասնաւորապէս Թուրքիոյ, Իրանի եւ Իսրայէլի մասնակցութեամբ, կը վերաձեւեն Մեծն Միջին Արեւելքը եւ անոր հետ միասին Հարաւային Կովկասը՝ զայն դարձնելով աւելի անկայուն դաշտ։ Մեծ տէրութիւններու մրցակցութիւնը կրկին դարձած է համաշխարհային քաղաքականութեան կազմակերպիչ սկզբունքը՝ միջազգային համակարգը մղելով ազդեցութեան գօտիներու եւ նոր համակարգի մը ուղղութեամբ։ Միացեալ Նահանգներու Տանըլտ Թրամփի վարչակազմին 2025 թուականի Ազգային անվտանգութեան ռազմավարութիւնը արդէն կ՚արտացոլէ այս շրջադարձը՝ «Նախ եւ առաջ Ամերիկա»-ով (America First), Մոնրոյի արդիականացած վարդապետութեամբ եւ Ամերիկաներուն մէջ Միացեալ Նահանգներու դերակայութեան բացայայտ յաւակնութեամբ։

Այս յօդուածը նպատակ չունի վերլուծելու Չինաստանը, Ռուսիան կամ մրցակցող տէրութիւններու ամբողջ ճարտարապետութիւնը։ Էական կէտը աւելի պարզ է։ Հին կայսրութիւններու սահմանագիծերու խաչմերուկին գտնուելով՝ հայերը այսօր կը մտնեն նոր աշխարհակարգի եւ նոր պաղ պատերազմի մէջ։

Հայերը արդէն զգացած են այս անցումին առաջին ցնցումները։ Վերջին տասնամեակին ընթացքին նոր-կայսերապաշտական ձգտումները բախած են անմիջական շրջակայքին մէջ։ Շրջանային ուժերու փխրուն հաւասարակշռութիւնը, որ երկար ժամանակ ձեւաւորուած էր Ռուսիոյ յետխորհրդային ներկայութեամբ, Թուրքիոյ ուժի արտածիրումով եւ արեւմտեան մնայուն անորոշութեամբ, նախ յանգեցաւ 2016-ի քառօրեայ պատերազմին եւ ապա 2020-ին 44-օրեայ պատերազմին, որուն հետեւեցան Արցախի աղէտալի ցեղային զտումը եւ անոր հեռու հասնող հետեւանքները։ Հարաւային Կովկասը այդ պահէն ի վեր դարձած է միջանցք մը, ուր մրցակից աշխարհաքաղաքական ուժերուն շահերը կը հատուին աճող ուժգնութեամբ։

Այս բազմաբեւեռ ուժերու վերաբաշխման հոլովոյթին մէջ, Եւրոպան ինք կ՚արթննայ նոր անապահովութիւններու առջեւ։ Ռուսիա, Չինաստան, Թուրանական աշխարհը եւ Հնդկաստանը աւելի ու աւելի կը մօտենան աւելի համակցուած եւրասիական կարգի մը, որ կը խթանուի տնտեսական ընդարձակուող միջանցքներու, ելեւմտական մեքանիզմներու, արդիւնաբերական համագործակցութեան եւ արհեստագիտական հարթակներու միջոցով։ Այս փոփոխութիւնը արդէն որոշ ժամանակէ մը ի վեր ընթացքի մէջ է եւ կը ներառէ ամերիկեան տոլարի ազդեցութենէն դուրս գալը եւ բազմակողմանի կառոյցներու վերելքը, ինչպէս՝ Շանկհայի համագործակցութեան կազմակերպութիւնը եւ ՊՐԻՔՍ-ը։ Փոքր ազգեր, որոնք սխալ կը մեկնաբանեն կառուցուածքային այսպիսի փոփոխութիւններ, վտանգուած են դառնալու թատրոններ, այլ ոչ թէ դերակատարներ, ինչպէս վերջերս Ուքրանիոյ եւ Մոլտովայի դէպքերը ցոյց կու տան։ Նոյնիսկ Հայաստանի դրացի Վրաստանը կարծես դաժան դաս քաղած է այն առումով, որ դաշնակիցները պարտադիր չեն, որ նոյնական շահեր կիսեն։ Հայ քաղաքական միտքը պէտք է ընկալէ այս ցնցող փոփոխութիւնները եւ հրաժարի բարոյականացուած ակնոցներէն, որոնք աշխարհը կը բաժնեն Հայաստանի նկատմամբ «լաւ» կամ «չար» կեցուածք ունեցող ուժերու միջեւ, կամ որոնք եւրասիական իրականութիւնները կը շփոթեն եւրոպականներուն հետ։ Առանց նման մտաւոր վերիմաստաւորման, աւելի մեծ ազգային ողբերգութիւններ ոչ միայն հնարաւոր կը մնան, այլեւ՝ հաւանական։

Արտաքին (օտար) փափուկ ուժը խորապէս ներթափանցած եղած է Հայաստանի քաղաքական կեանքին մէջ, թէ՛ 44-օրեայ պատերազմէն առաջ եւ թէ՛ անկէ ետք։ Սա ակնյայտ է օտար ֆինանսաւորումներու ծաւալին մէջ։ Այդ ֆինանսաւորումները ուղղուած են քաղաքացիական կատարողական հասարակութեան համակարգի կառուցման եւ անընդհատ ընդարձակուող հայկական լրատուադաշտի ձեւաւորման, որ յաճախ կտրուած է ազգային առաջնահերթութիւններէն։

Իբրեւ հետեւանք հանրային խօսքը ճեղքուած է արեւմտամէտ եւ արեւելամէտ ճամբարներու, որոնցմէ իւրաքանչիւրը աշխարհաքաղաքական կողմնորոշումը կը վերածէ բարոյական հաւատարմութեան փորձաքարի, փոխանակ ռազմավարական ընտրութեան։ Քաղաքական դերակատարները կարծես աւելի կը բազմապատկեն արտաքին պատումներու ազդեցութիւնը սթափ ազգային շահի գնահատումներուն հաշուոյն, եւ այն, ինչ որ պէտք է ըլլար բազմակարծիք քննարկում, կը վերածուի կարծր գաղափարական ճեղքերու, որոնք կ՚արտացոլեն համաշխարհային ուժային պլոքներու բաժանումները։ Այս բեւեռացումը այժմ կը ներթափանցէ հայկական կեանքի գրեթէ բոլոր ոլորտներուն մէջ, ներառեալ Հայ առաքելական եկեղեցին եւ սփիւռքի որոշ շերտերը։

Այս բոլորը աւելի կը շեշտուին ներկայ վարչակազմի դիրքորոշումով, վերջինս բացայայտ հակառուսական ուղղութիւն որդեգրած է այնպիսի պահու մը, երբ Ուքրանիոյ դիրքը կը վատթարանայ, իսկ Եւրոպական Միութիւնը ինքն ալ կը դժուարանայ սահմանել զսպման իր կարողութեան սահմանները, այն պայմաններուն մէջ, երբ Հայաստանի առեւտուրը, ուժանիւթային մատակարարումները եւ անվտանգային պայմանաւորումները կը մնան խոցելի։ Անկախ անկէ, այս շրջադարձը կը պաշտպանուի թէ կը մերժուի, անոր ժամանակաւորութիւնը եւ ռազմավարական համահունչութիւնը կ՚արժանանան լուրջ քննութեան փոքր պետութեան մը համար, որ ունի անվտանգային չլուծուած խնդիրներ եւ սխալելու շատ նեղ սահման։

Բաժնուած հաւատարմութիւնները նոր երեւոյթ չեն հայոց պատմութեան մէջ։ Դարեր շարունակ հայերը ապրած են մրցակցող կայսրութիւններու ներքեւ, եւ ներքին ճամբարները յաճախ կազմաւորուած են հակադիր արտաքին հովանաւորներու շուրջ։ Այս բաժանումները սոսկ մարտավարական յարմարեցումներ չէին, այլ՝ ընդհանուր ազգային շահը յստակ ձեւակերպելու եւ անոր պաշտպանութիւնը ապահովելու անկարողութեան արտայայտութիւն։ Ժամանակակից դարաշրջանին այս նախատիպը կարծրացաւ Պաղ պատերազմի ընթացքին, երբ աշխարհաքաղաքական կողմնորոշումը վերածուեցաւ գաղափարական ինքնութեան։ Հայ համայնքները՝ թէ՛ հայրենիքի մէջ եւ թէ՛ սփիւռքի, բաժնուեցան խորհրդայնամէտ եւ հակախորհրդային դիծերու երկայնքով՝ ստեղծելով հաստատութենական ճեղքեր, խոր անվստահութիւն եւ որոշ պարագաներու՝ քաղաքական բռնութիւն ու մարդկային կորուստներ։ Դասը մնայուն է. երբ արտաքին ուժային պայքարները ներքինացուին մրցակից ճամբարներու ձեւով, ազգային համերաշխութիւնը կը խարխլի ճիշդ այն պահուն, երբ ան ամէնէն աւելի կենսական է։

Այս զարգացումները հայերը կը դնեն նոր Պաղ պատերազմի շեմին։ Այս բոլորը կը պատահին, երբ պարտուած հայկական բանակը տակաւին վերակազմաւորուած չէ, եւ Արցախի տեղահանութիւնը ամբողջովին չէ մարսուած։ Երբ Թրքական եւ ատրպէյճանական ռազմական համագործակցութիւնը իր գագաթնակէտին կը գտնուի։ Երբ պետական հաստատութիւնները լուրջ ճնշման տակ են, մինչ հասարակութիւնը խորապէս բեւեռացած է. մէկ կողմէ անոնց միջեւ, որոնք կառչած են դասական ազգային քաղաքակրթական շարունակականութեան, եւ միւս կողմէ անոնց, որոնք ինքնութիւնն ու պետականութիւնը կը դիտեն աւելի նեղ ու անցողիկ հասկացութիւններու շրջանակին մէջ։ Միաժամանակ, ժողովրդավարական գործելակերպն ու սահմանադրական կարգը քայքայման յստակ նշաններ կը ցուցաբերեն՝ աւելի եւս թուլացնելով ազգային դիմադրողականութիւնը։

Միեւնոյն ժամանակ, Ատրպէյճան–Թուրքիա յարաբերութիւնները կը շարունակեն խորանալ քաղաքական, ռազմական եւ տնտեսական ոլորտներուն մէջ։ Եթէ Ատրպէյճանէն դէպի Նախիջեւան, եւ այնուհետեւ դէպի Թուրքիա, Հայաստանի Սիւնիքի մարզով ցամաքային կապ մը հաստատուի, Անգարան պիտի կորսնցնէ Հայաստանի հետ յարաբերութիւնները բնականոն վիճակի վերածելու կամ փոխադարձ սահմանային բացումներ հետապնդելու մնացեալ որեւէ խթան։ Այնուամենայնիւ, բազմաթիւ ինքնահռչակ «խաղաղութեան գործիչներ», որոնք յաճախ կապուած են արեւմտականացած քաղաքական շրջանակներու, կը շարունակեն Ատրպէյճանը եւ Թուրքիան դիտել իբրեւ Արեւմուտքի ազդեցութեան գործնական երկարաձգումներ՝ բանակցութիւններ խրախուսելով, թէեւ Հայաստանի լծակները խիստ սահմանափակ են։ Այս դիտարկումը կ՚անտեսէ այն իրականութիւնը, որ Անգարայի՝ Հարաւային Կովկասի քաղաքականութիւնը հիմնուած է «Նախ եւ առաջ Ատրպէյճան» սկզբունքին վրայ եւ կը մարմնաւորէ Թուրքիոյ ինքնուրոյն շրջանային ռազմավարութիւնը, այլ ոչ թէ արեւմտեան կողմնորոշում (Պօղոսեան 2025)։ Հոս աւելի կարեւոր կէտը այն է, որ Թուրքիա Ռուսիան կը նկատէ շրջանային աշխարհաքաղաքականութեան մնայուն գործօն մը, որ պէտք է կառավարուի, ոչ թէ անպայման դիմակայուի։ Ան կը ձգտի Ռուսիա–Թուրքիա ճկուն փոխըմբռնման մը՝ միաժամանակ փորձելով սահմանափակել Միացեալ Նահանգներու, Եւրոպական Միութեան եւ ՕԹԱՆ-ի երկարաժամկէտ ազդեցութիւնը։ Այս պարունակին մէջ, նեղ «դէպի Արեւմուտք թեքում»-ը Հայաստանը կը դնէ աւելի ու աւելի վտանգաւոր ու խոցելի դիրքի մէջ։

Զարգացող ներազգային խօսոյթը Հայաստանը կը ներկայացնէ իբրեւ Արեւմուտքի եւ Ռուսիոյ միջեւ կանգնած երկընտրանքի առջեւ։ Այս ձեւակերպումը ե՛ւ մոլորեցուցիչ է, ե՛ւ վտանգաւոր։ Հայաստան ո՛չ արեւմտեան յառաջապահ կէտ մըն է, ո՛չ ալ որեւէ ուժային պլոքի ենթակայ շարունակութիւն։ Իր աշխարհագրական բացուածքն ու քաղաքական սահմանափակումները զայն կը դնեն այնպիսի դիրքի մը վրայ, ուր հաւասարակշռութիւնը եւ զսպուածութիւնը նախ եւ առաջ կառուցուածքային պայմաններ են, այլ ոչ թէ նախընտրութիւններ։ Աւելի հիմնարար մտահոգութիւնը ներկայ իշխանութիւններուն մոլեգնած ձգտումն է արագ «խաղաղութեան համաձայնութիւններ» կնքելու՝ միաժամանակ անտեսելով Հայաստանի անվտանգութեան վերակառուցման զուգահեռ անհրաժեշտութիւնը։ Հայաստանը չի կրնար իրեն թոյլ տալ նոր պատերազմ մը, սակայն պատերազմէ խուսափիլը չի նշանակեր թոյլ կամ մեկուսացած մնալ։ Ասոնք յաջորդաբար կատարուելիք ընտրութիւններ չեն. անոնք պէտք է միաժամանակ հետապնդուին։ Փոխարէնը, իշխանութիւնները կարծես կը յենին խորհրդանշական անվտանգային քայլերու եւ զինուած ուժերու մակերեսային բարեփոխումներու վրայ, մինչ դիւանագիտական ճնշման տակ էական զիջումներ կը կատարեն։ Այս դիրքաւորումը կը վտանգէ Հայաստանը կապել անբարենպաստ պայմաններու եւ ամրագրել ուժային այնպիսի անհաւասարութիւններ, զորս յետագային դուցէ անկարող ըլլայ շտկելու։ Այս «կամ–կամ» մտեցումը կը մատնանշէ ներկայ իշխանութիւններուն մէջ հասուն քաղաքական ղեկավարութեան բացակայութիւնը։

Այսօր հայ հանրային ոլորտի եւ քաղաքական միտքի քննարկումը ընդհանրապէս կը դերակշռուի Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ հակադրական հռետորաբանութեամբ։ Բայց աւելի հիմնարար հարցերը կը մնան անպատասխան։ Ճիշդ ո՞ւր կ՚երթանք։ Ի՞նչ տեսակ պաղ պատերազմ մը կը ձեւաւորուի մեր շուրջ։ Եւ ի՞նչ կը նշանակեն այս բոլորը փոքր, խոցելի պետութեան մը համար, որ կը գտնուի մրցակից ուժերու խաչմերուկին վրայ։

Այս յօդուածին նպատակը որեւէ յատուկ աշխարհաքաղաքական ուղղութիւն պնդել չէ։ Հայաստան այնքան փոքր, խոցելի եւ ռազմավարականօրէն բացայայտուած է, որ չի կրնար իրեն թոյլ տալ աշխարհաքաղաքական կողմնորոշումը ընկալել իբրեւ գաղափարական նախասիրութիւն՝ գոյատեւման սառն ու իրատեսական հաշուարկի փոխարէն։ Դէպի նոր պաղ պատերազմ սահող աշխարհին մէջ, հայ քաղաքական միտքին համար ամէնէն հրատապ խնդիրը ներքին յստակութիւնն է, ոչ թէ արտաքին կողմնորոշման որոնումը։ Փոքր եւ ռազմավարականօրէն բացայայտուած պետութեան մը համար ներքին յստակութիւնը վերացական իտէալ մը չէ, այլ կենսական ռազմավարական պահանջ։ Առանց ընդհանուր ազգային ռազմավարական հենքի, քաղաքացիական օրինականութիւնը, համախմբուածութիւնը եւ դիմացկունութիւնը անխուսափելիօրէն կը խաթարուին արտաքին երկարատեւ ճնշումներու տակ։ Ասիկա կը պահանջէ հայութիւնը տեսնել իբրեւ պատմական մէկ ազգի ամբողջութիւն. այսօր՝ անդրազգի բնոյթով (Խաչիկ Թէօլէօլեան), որուն հազարամեայ պատմական ընթացքը յանգեցուցած է փոքր, բայց իրական ժամանակակից պետութեան մը՝ պատմական հայրենիքի վերջին մնացորդին վրայ։ Հայկական անդրազգի հայաստանաբնակ եւ սփիւռքաբնակ հայերուն համար նոյնքան այս պետութիւնը պատահական չէ. ան գոյութիւն ունի հայրենիքի վերջին հատուածին վրայ եւ շօշափելի նշանակութիւն կը հաղորդէ հայ ազգային ինքնութեան ու ապագային ուղղուած քաղաքացիական դերակատարութեան տեսլականին, յատկապէս երբ դիտուի պետականութիւն չունեցող ազգերու վիճակին հետ համեմատ։ Այս իրադրութեան մէջ, Հայաստանի այսօրուան իշխող ուժը, որ չկարողացաւ աղէտալի պատերազմ մը կանխել, կառավարել կամ հետեւանքները մեղմել, եւ որ ընդամէնը ստացած է գրանցուած ընտրազանգուածին 26.65 տոկոսին աջակցութիւնը, չի տիրապետեր այն բարոյական օրինականութեան, որ անհրաժեշտ է խորը եւ հեռուն հասնող աշխարհաքաղաքական վերադասաւորումներու ձեռնարկելու համար, մինչեւ ներազգային աւելի լայն համաձայնութիւն եւ ներքին յստակութիւն մը վերականգնուին։ Այս հարցին պիտի անդրադառնամ իմ յաջորդ յօդուածիս մէջ՝ «Հայերը անդրազգի եւ պետութեան միջեւ», «Հայկական ազգային նախագիծ» շարքին ծիրին մէջ։

44-օրեայ պատերազմին վէրքերը տակաւին չեն

Պաղ պատերազմ... Շար. կարդալ էջ 6

ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 2, Յունուար 2026

ԾԱԳՈՒՄԸ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԵԳԱԿԻ

Տօն Ս. Ծննդեան:

Տօն Ս. Աստուածայայտնութեան:

Տօն մը՝ ուր կարելի չէ չլսել աշխարհի բոլոր կողմերէն եկող ղօղանջները, որոնք միայն ու միայն կը հնչեն մեծագոյն աւետիսը. «Այսօր Դաւիթի քաղաքին մէջ ծնաւ ձեր Փրկիչը՝ Օծեալ Տէրը» (Ղկ 2.11):

Այս բառերուան մէջ կը կարդանք Աստուծոյ փրկագործութեան հրաշալի ծրագիրը: «Այսօր»-ը կը յիշեցնէ, որ Աստուծոյ մարդեղացումը ճշմարտութիւն է: Քրիստոս այսօր ալ կը կանչէ մեզի՝ ապրելու Իր լոյսով եւ Իր կամքին համաձայն:

Բեթղեհէմի՝ «հացի տուն» կոչուող քաղաքին մէջ, ծնաւ Աստուածորդին՝ Կենդանի Հացը, որ երկինքէն իջաւ մարդը հոգեւոր սովէն ազատագրելու համար: Սուրբ Կոյս Մարիամէն ծնունդ առնելով՝ Ան միացուց Աստուածութիւնը եւ մարդկութիւնը ու բացաւ Նոր Կեանքի ճանապարհը:

Այո՛, Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ, որպէսզի Իր լոյսով ընդմիշտ հեռացնէէ մեղքի խաւարը, խաղաղութիւնը հաստատէ մարդոց սրտերուն մէջ եւ հաշտեցնէ Աստուծոյ հետ: Ինդպէս հրեշտակները այս մեծ եւ սքանչելի խորհուրդը աւետեցին. «Փա՛ռք Աստուծոյ բարձունքներուն մէջ, խաղաղութիւն երկրի վրայ եւ հաշտութիւն մարդոց միջեւ»:

Սուրբ Ծնունդը Արդարութեան Արեգակի ծագումն է, լոյս մը, որ կը լուսաւորէ բոլորիս կեանքը եւ մեր դիմաց կը բանայ ճշմարտութեան ճանապարհը:

Այս սուրբ տօնին առիթով մեծագոյն եւ հրաշալի ու բարի լուրը լսենք.

Այսօր Տօն է Ս. Ծննդեան, աւետիս…

Մեր Տէրը՝ Յիսուս Քրիմտոս, յայտնուեցաւ մարդոց, աւետիս:

Այսօր Արդարութեան Արեգակը ծագեցաւ, աւետիս…:

ԲԱԲԳԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

«ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԵՒ ՍՔԱՆՉԵԼԻ…» (Շարական)

Գիշերուան խաւարին մէջ էր, երբ մեծ ու սքանչելի խորհուրդը՝ Քրիստոսի ծնունդը յայտնուեցաւ հովիւներուն, որոնք իրենց ոչխարներուն պահպանութիւնը կ՚ընէին: Ծննդեան աւետիսն է, որ տրուեցաւ համայն մարդկութեան. «Այսօր Դաւիթի քաղաքին մէջ ձեր Փրկիչը ծնաւ, որ Օծեալ Տէրն է» (Ղկ 2.11):

Սուրբ Ծնունդը անցեալի պատմական դէպք մը չէ, ո՛չ ալ միայն ամէն տարի կրկնուող գեղեցիկ աւանդութիւն: Ան Աստուծոյ սիրոյն խորհրդանիշն է. սէր մը, որ ընտրեց խոնարհութիւնը՝ իշխանութեան փոխարէն, լռութիւնը՝ աղմուկի փոխարէն, եւ մսուրը՝ գահի փոխարէն: Բեթղեհէմի նորածին Յիսուսին մէջ երկինքն ու երկիրը կը հանդիպին, յաւիտենականը կը մտնէ ժամանակի մէջ, եւ աստուածային լոյսը կը ծագի մարդկային խաւարին մէջ:

Այո, լոյսը ծագեցաւ, ճշմարտութիւնը տրուեցաւ բայց մարդիկ չկրցան հասկնալ զայն: Աշխարհը տակաւին կը տառապի անորոշութենէ, պատերազմներէ, վախերէ եւ հոգեւոր տուայտանքներէ: Սակայն Քրիստոս մեր կողքին է, Աստուած մեզի հետ է, Աստուած հաւատարիմ է իր տուած խոստումներուն: Սուրբ Ծնունդը մեզի կը սորվեցնէ, որ Աստուած աշխարհը հեռուէն չի փրկեր: Ան կը մտնէ մեր պատմութեան մէջ, մեր ցաւին, մեր տկարութեան մէջ: Կը սրբագործէ մարդկային մեր կեանքը, կը յուսադրէ վշտացած հոգիները, կ՚ուղղէ մոլորածին քայլերը եւ կը մխիթարէ սրտաբեկները:

Աստուած մեր կողքին է՝ մեզի հետ է: Քաջալերուինք եւ հաստատուն քայլերով յառաջ երթանք: Բացուող տարին բարի է եւ յոյսերով լեցուն: Փորձենք մեր ապրելակերպով բարի պահել եւ Տիրոջ ճանապարհով ընթանալ: Ամէն բան անցողիկ է կեանքի մէջ, մնայունը Քրիստոս ինքն է:

Թող այս նոր տարին ըլլայ հոգեւոր նորոգութեան շրջան մը: Թող Քրիստոսի լոյսը լուսաւորէ մեր ճամբաները, զօրացնէ մեր հաւատքը եւ առաջնորդէ մեր քայլերը դէպի խաղաղութիւն, արդարութիւն եւ սրբութիւն:

Նոր Տարուան եւ Սուրբ Ծննդեան բարեբաստիկ տօներուն առիթով, աղօթենք, որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքն ու խաղաղութիւնը հաստատուի ամէն սրտի եւ ամէն օճախի մէջ:

ՔՐԻՍՏՈՍ ԾՆԱՒ ԵՒ ՅԱՅՏՆԵՑԱՒ.
ՕՐՀՆԵԱԼ Է ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆԸ ՔՐԻՍՏՈՍԻ:

Հայր Յակոբ

ՈՍԿԵՂԷՆ ՀԱՄԱՐ

«Տէրը պատրաստ էսրտաբեկները օգնելու, փրկելու յուսալքուած հոգիները» (Սաղմոս 34:18):

“The Lord is near to the brokenhearted and saves those who are crushed in spirit.” (Psalms 34:18)

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՃՇՄԱՐԻՏ ԴԻՄԱԳԻԾԸ

Այսօր եւս Հայ Եկեղեցին հայրենիքին թէ Սփիւռքի մէջ կը գտնուի իր պատմական առաքե- լութեան նոյն ուղիին մէջ, ծառայութեան իր մայր հունին մէջ: Ուր կայ ափ մը հայութիւն՝ հոն է ան, որպէս կեդրոնական գործօն ուժ, ազգային միութեան ամուր խարիսխ, որպէս տէր ու պահապան աշխարհացրիւ իր զաւակներուն: Չկայ իրաւ հայութիւն առանց Հայ Եկեղեցւոյ ու չկայ Հայ Եկեղեցի առանց հայութեան. անոնք իրարմով են մի ու անբաժան որպէս ամբողջական ձոյլ միասնութիւն:

Տառապանք, ջարդ ու աքսոր տեսած ու իր հայրենի դարաւոր հողերէն պոկուած հայ ժողովուրդի Հոգիին մէջ երբեք չէ մեռած իր Եկեղեցւոյ սրբազան առաքելութեան հանդէպ ունեցած իր խոր հաւատքն ու յոյսը: Ունի ու առաւել պայծառ գիտակցութեամբ այն խոր համոզումը թէ ան է եղած ու տակաւին ան է, իր զանգակով, խաչով ու Աւետարանով իր հաւատքի խորանը ու մշակոյթի տաճարը, իր գոյութեան հիմքերը կռանող հրաշագործ դարբնոցը, իր ազգային իտէալներուն ներշնչարանը, եւ զինք խաղաղութեան ու արդարութեան նաւահանգիստը առաջնորդող աստուածավառ փարոսը:

Արդ, Հայ Եկեղեցին մեր համահայկական մայր էջին վրայ կեդրոնական դիրք ու դերակատարութիւն ունեցող հաստատութիւն մըն է եւ պէտք է ըլլայ: Չէ կարելի զայն մեր կեանքի լուսանցքին վրայ թողուլ ու մեր անցեալի ժառանգութեանց աւանդարանին մէջ փակել: Հայ Եկեղեցին հնութիւն բուրող հաստատութիւն մը չէ, ներկայի մէջ անցեալ մը չէ ու չի կրնար ըլլալ: Անոնք որոնք այսպէս կը նկատեն Հայ Եկեղեցին, անոնք զուրկ են մեր պատմութեան համապարփակ գիտակցութենէն, չունին իրողութիւններն ու երեւոյթները խորաթափանց ակնարկով դիտելու, վերբերելու ու արժեւորելու հիմնական կարողութիւնը: Հայ Եկեղեցին գանձարանն է մեր ազգային հոգեմտաւոր արժէքներուն, բայց երբեք թանգարանը մեր կեանքին:

Թո՛ղ դադրին այլեւս Հայ Եկեղեցւոյ ոգիին բոլորովին խորթ ու անյարիր եւ յաճախ միտքի ու գիտակցութեան լոյսէն դատարկ խօսքերը, թէ՝ Հայ Եկեղեցին աւանդապահ է, անցեալ է, փակ է աշխարհին, ժամանակավրէպ հնացեալ հաստատութիւն մըն է եւ նմանօրինակ բազմատեսակ ու խրթնաձայն աղմուկներ, որոնք խոտոր կը համեմատին ճշմարտութեան ու իրողութեան:

Այո՛, Հայ Եկեղեցին աւանդապահ է, բայց մինչեւ հոն ուր աւանդութիւնը իր ոգիին ու կառոյցին էական մասը կը կազմէ եւ իր առաքելութեան ու ներկայ դարու կեանքին հետ հաշտ է: Հայ Եկեղեցին աւանդապահ է եւ պիտի մնայ, բայց երբեք՝ աւանդամոլ: Ներկայ ըլլալով հանդերձ անցեալ է Հայ Եկեղեցին, երբ անցեալը իրեն կեանք է ներկայի մէջ նո՛ր պայծառութեամբ ճառագայթող, ներկայով ոգեղինուող: Չէ՛ կարելի Հայ Եկեղեցին իր անցեալէն կտրել, որովհետեւ «ծառն արմատով է ծառ, տունն հիմամբ է տուն»: Ու աւելին չէ՛ կարելի իր առաքելութիւնը ամփոփել մեր կեանքի հոգեւոր շրջագծէն ներս միայն, որովհետեւ ան ընդհանրական հայութեան ազգային կառոյցին վրայ բարձրացած ու մեր դարաւոր կեանքի փորձառութեանց մէջէն աճած ու հայացած աստուածահիմն հաստատութիւն մըն է՝ Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ այս տոկուն ու դալար մէկ ճիւղը: Ու տակաւին չէ՛ կարելի զայն փակել արդի աշխարհի պահանջքներուն ու տագնապներուն դիմաց, որովհետեւ Հայ Եկեղեցին ո՛չ քարեղէն հաստատութիւն է, ո՛չ ծէս է, ո՛չ դաւանանք, ո՛չ նուիրապետութիւն, այս բոլորը արտայայտութեան որպէս ձեւ ու եղանակ ունենալով հանդերձ, ան ամէն բանէ վեր ԿԵԱՆՔ է, ՈԳԻ է, ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ է: Եւ հետեւարար, Հայ Եկեղեցին, մնալով հանդերձ իր առաքելութեան մայր հունին մէջ, ներկայ է ու պէտք է ըլլայ եւ յառաջապահ դիրքի վրայ մեր կեանքի բոլոր մարզերէն ներս - հայապահպանում, Հայկական Դատ, մշակոյթի տարածում, ընկերային ծառայութիւն եւայլն: Համաշխարհային բեմերուն վրայ Հայ Եկեղեցին է որ լսելի կը դարձնէ ու պիտի շարունակէ դարձնել հայ ժողովուրդի ձայնը ու արդար պահանջքը:

Լայն է բացած Հայ Եկեղեցին իր դռները մարդկային կեանքին նոր յոյսեր ու ըմբռնումներ ներարկող ու զայն նոր կարելիութիւններով հարստացնող տեղական ու միջազգային բոլոր դրական շարժումներուն դիմաց: Ան ո՛չ միայն հայ կեանքի մայր հունին մէջն է, այլ նաեւ միջ-եկեղեցական կեանքի հոսանքին մէջ, ոչ սոսկ դիտողի հանգամանքով, այլ գործողի դերով, առանց սակայն կորսնցնելու իր անձնայատուկ նկարագիրն ու ազգային դիմագիծը: Ու տեսնել մեր Եկեղեցւոյ արդի գոյութեան պատկերին մէջ հնացեալ հաստատութիւն մը, լոկ պահապանը մեր անցեալի իմացական ու հոգեկան ժառանգութեանց, ու այպանել Հայ Եկեղեցին որպէս թանգարան, գոց ու անտարբեր արդի հայ եւ միջազգային շարժումներուն, պիտի ըլլար ի՞նչ դառն մեղադրանք, ի՞նչ անարդար կեցուածք ու թեթեւ մօտեցում:

Հանեցէ՛ք աստուածաշէն ու հայադրոշմ այս հաստատութիւնը հայ կեանքէն, ու հայ կեանքը կը թառամի, կը բեկանի, ինչպէս եղաւ ան, երբ զաւակները ազգին օտար ու մութ ուժերէ դրդուած ուզեցին «նախնի ուղղափառութեան» վերադարձնել զայն, կամ «տգիտութիւն ու խաւարամտութիւն» վերագրելով մաքառեցան իրենց Մայրենի Եկեղեցւոյ դէմ ու հեռացան անկէ, որ լոյս ու կեանք էր պարգեւած իրենց դարե՛ր շարունակ, որ յանուն քրիստոնէութեան, յանուն ուղղափառ դաւանութեան պայքարած էր ու արիւն թափած...:

*
* *

Հայ Եկեղեցին անցեալին մեր իմացական ու հոգեկան արժէքներուն ու մեր գոյութեան ամրակառոյց բերդը եղաւ: Այսօր եւս, ա՛ն է մեր համահայկական կեանքին կեդրոնական բարձր բերդը, մեր հաւատքի ամրոցը, մեր յոյսի խորանը, մեր լոյսի տաճարը, մեր ազգային կամքին դարբնոցը, որուն շուրջ հաւաքուած ժողովուրդը «մթին ամբոխի» կամ «խոնարհամիտ հօտի» չի նմանիր, այլ իր պատմութեան առողջ գիտակցութեամբ լեցուն, եւ իր պայծառ ապագայի յոյսով առլցուն, քրիստոնէական ու հայկական բարձր արժէքներով սնանող, հայութեամբ իր կեանքը բեղմնաւորող առողջ ու գիտակից հայութիւն մըն է, որ կը պայքարի ու կը ստեղծագործէ ու կը քալէ յառաջ իր պապերու լոյս հաւատքով, իր դարաւոր պատմութեան ուղիներով:

(Վերջ)

ԱՐԱՄ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՔԷՇԻՇԵԱՆ
ԱՅԺՄ՝
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՍԷՐԸ

Յիսուս քեզ կը սիրէ, որովհետեւ դուն իր սիրազեղ սրտին ծնունդն ես: Ան քեզ կը սիրէ, որովհետեւ իր սիրով ու իր սիրոյն մէջ ապրելու համար ստեղծած ու փրկած է քեզ:

Աշխարհի համար դուն լոկ անձ մըն ես, բայց Քրիստոսի համար դուն ամբողջ աշխարհ մըն ես, ըսած է իմաստուն մը:

Քրիստոսի մեծութիւնն ու զօրութիւնը չի կայանար Աստուծոյ Բարձրեալ Որդին ըլլալու իր հանգամանքին մէջ, այլ՝ իր մարդասիրութեան մէջ:

Գամը չէր որ Յիսուսը խաչին վրայ պահեց, այլ՝ մեզի հանդէպ իր ունեցած սէրը:

Տիրոջ սէրը մեզի հանդէպ, պայմանաւորուած չէ մեր սիրովը իրեն հանդէպ:

Յիսուսի սիրոյն հպումը զգացող մարդը՝ չի կրնար փուլ չգալ անոր սիրոյն դիմաց:

Յիսուս լոկ պատգամող մը չէր սիրոյ մասին, այլ՝ սիրոյ պատգամն իսկ էր. այո՛, ան երկինքին սիրոյ պատգամն էր՝ ուղղուած երկրին ու երկրաւորներուս:

Քրիստոս կը սիրէ մեզ, ո՛չ թէ որովհետեւ արժէք ենք, այլ՝ որպէսզի արժէք դառնանք: Մեզի հանդէպ իր սէրն է որ մեզ արժէքի կը վերածէ մեր երկնաւոր Հօր ու անոր հրեշտակներուն համար:

Չկայ մէկը որ մեզ սիրէ Յիսուսէն աւելի, որովհետեւ մեծագոյն եւ իսկական սէրը՝ ուրիշին համար զոհաբերուող սէրն է, եւ Յիսուս մեզի համար կատարե՛ց այդ զոհաբերութիւնը: Ինքն իսկ ըսաւ. «Մեծագոյն սէրը այն սէրն է, որով մարդ ինքզինք կը զոհէ իր բարեկամներուն համար» (Յովհաննէս 15.13):

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ
Վաղինակ Ծ. Վրդ. Մելոյեան

ՉԱՐԷՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԵԼՈՒ ԱՂՕԹՔ

Հզօր Թագաւոր, Քրիստոս, մեր Աստուածը, ապաւէն՝ քեզի ծարաւ եղողներուն եւ փրկիչ՝ նեղութեան մէջ եղողներուն: Դուն, որ անօրէններուն կողմէ չարչարուեցար մեզի համար, ցո՛յց տուր քու զօրութիւնդ եւ եկուր փրկէ զիս, որ քու արիւնովդ գնեցիր: Թոյլ մի՛ տար որ Սատանան գերէ զիս, քու փրկածդ. մի՛ թողուր, որ Չարը իրեն բնակարան դարձնէ զիս, քու սուրբ անունովդ կնքուած տաճարս. մի' ձգեր որ Թշնամին կոխկռտէ ու ծաղրէ զիս, քու Մարմնիդ մէկ անդամը. այլ՝ քու արարչական սիրովդ գթա' ինծի, քու արարածիդ: Տէր, ողորմէ՛ մեզի, որ քու խաչդ դարձուցինք մեր միակ պարծանքը. թող քու խաչդ պահէ մեզ տեսանելի եւ անտեսանելի Թշնամիէն:

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԱՆՔ

Տէր, երես մի՛ դարձներ ինձմէ. Բարերար Տէր, կաղաչեմ, ինծի օգնական եղիր: Տէր, զիս մի՛ անտեսեր եւ մի՛ լքեր զիս, ո՛վ իմ փրկիչ Աստուածս:

ցՀԱՍԿՆԱՆՔ ՄԵՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ
ՃԱՇՈՒ ԺԱՄ, ԿԱՄ ԵՐԱԽԱՅԻՑ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՃԱՇՈՒ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՓԱԿՈՒՄ

«Հաւատամք»էն ետք դարձեալ Սարկաւագը ժողովուրդին ուղղուած երկար յորդոր մը ունի, գեղեցիկ բովանդակութեամբ. «Մանաւանդ հաւատքով աղաչենք եւ խնդրենք, որ մեր Տէրը, մեր Աստուածն ու Փրկիչը՝ Յիսուս Քրիստոս այս պաշտամունքը եւ աղօթքները ընդունելութեան արժանի համարէ: Աղաչենք որ Տէրը լսէ մեր ձայնը, ընդունի մեր սրտաբուխ խնդրանքները, ներէ մեր յանցանքները եւ ողորմի մեզի...» եւն.:

Դժբախտաբար հոս եւս դպրապետներ ու դպիրներ անմիտ կերպով կ'ընդհատեն մաղթանքը, եւ առանց թոյլ տալու որ խնդրանքը ամբողջանայ կամ յաջորդ տուները ըսուին՝ «Կեցո Տէր, Շնորհեա Տէր»ներու անիմաստ շարք մը կ'երգեն, խօսքն ու միտքը լռեցնելով եւ միայն եղանակին կարեւորութիւն տալով:

Ճաշու կամ Երախայից Պատարագի այս մասը կը փակուի պատարագիչին «Խաղաղութեամբ քով, Քրիստոս փրկիչ մեր» ձայնաւոր աղօթքով, որ կ'աւարտի օրհնութեամբ՝ «Տէր Աստուած օրհնեսցէ զամենեսեան» [=Տէր Աստուած օրհնէ բոլորիդ]:

Երկու իրողութիւններ կը յատկանշեն Ճաշու կամ Երախայից Պատարագի այս բաժնին աւարտը:

Նախ, պատարագիչը այս հանգրուանին կը հնէ իր թագը եւ հղաթափները, իսկ եթէ եպիսկոպոս է՝ նաեւ պանակէն, Եմիփորոնը եւ մատանին: Այլ խօսքով, կը մերկանայ իր բոլոր զարդերէն, մէկդի կը դնէ ամէն շքեղանք, որոնք յատուկ են իր պաշտօնին եւ անոր բարձրութեան, եւ կը պատրաստուի սուրբ Ընծաներուն ընդմէջէն Տէրը՝ Յիսուս Քրիստոսը դիմաւորելու համեստ ծառայի մը պէս:

Երկրորդ, Սարկաւագը իր խօսքը ուղղելով բոլոր «ակունք, անհաւատ, անապաշխար կամ անմաքուր» մարդոց, կը հրահանգէ որ եկեղեցիէն դուրս ելլեն, «չմօտենա՛ն աստուածային այս խորհուրդին» («Մի՛ ոք յերախայից, մի՛ ոք ի թերահաւատից, եւ մի՛ ոք յապաշխարողաց եւ յանմաքրից մերձեսցի յաստուածային խորհուրդս»):

Այս հրահանգը այսօր ոչինչ կ'ըսէ մեզի, եւ ո՛չ կը հասկնանք անոր իմաստը, ո՛չ ալ մէկը տեղէն կը շարժի: Մինչդեռ, անցեալին այս հրհանգը հնչելուն պէս՝ անհաւատները, չմկրտուած անձերը, ապաշխարութեան մէջ եղողները եւ ուստի իրենց մեղքերէն չսրբուած անձերը, որոնք մինչեւ այս հանգրուանը կրնային ներկայ ըլլալ Պատարագին (քանի ուսուցողական կամ դաստիարակութեան բաժինն էր անիկա, ինչպէս կանխաւ ըսինք), այս հանգրուանին պէտք էր դուրս գային եկեղեցիէն. այլեւս իրենց արտօնուած չէր մասնակցիլ բուն հաւատացեալներուն սահմանուած Ս. Հաղորդութեան Խորհուրդին:

Գալով «Եկեղեցիէն դուրս գալ» բացատրութեան, այդ եւս երկու կերպ կը հասկցուի: Կամ այն է, որ ամբողջութեամբ եկեղեցւոյ շէնքէն պէտք էր դուրս ելլէին, եւ կամ՝ (այն եկեղեցիներուն պարագային՝ ուր յետսակողմը գաւիթ կար) պէտք էր երթային գաւիթ («առ դրունս ելէք»), եւ հոն աղօթէին, ճշմարիտ հաւատացեալներէն անջատուած՝ եկեղեցւոյ հաղորդութեան մասնակցելու անկարող:

(Շարունակելի 7)
«ՀԱՍԿՆԱՆՔ ՄԵՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ»
ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՀԱՐԳԱՅՈՒՄԸ,
ԿԱՌՈՅՑԸ, ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ՀԱՐԵՀ ԱՐՔ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Յիսուս է ծներ Ս. Կոյս Մարիամէն,
Ուրախ են բոլոր, մեծ, պզտիկ, ամէն,
Բեթլեհէմ քաղաք կը ցնծայ այսօր,
Աշխարհ է եկեր՝ մէկ նոր թագաւոր:

Յիսուս է ծներ, Աստուծոյ որդին,
Ահա՛, պառկեր է վրան չոր յարդին,
Լաթի կտոր մը, իբր խանձարուր,
Օրօրոցի տեղ՝ պարզուկ մէկ մսուր:

Յիսուս է ծներ եւ աշխարհ ցնծայ.
Մոգեր են եկեր, բերեր են ընծայ,
Սիրուն նուէրներ, արքայի յարմար,
Նորածին, փոքրիկ. Յիսուսի համար:

Յիսուս է ծներ, դաշտի հովիւներ
Եկեր են, անոր առջեւ ծնրադրեր.
Մինչդեռ քնանայ ան, մշի՛կ,
Հրեշտակներ կ'երգեն մեղմ ձայնով, յուշիկ:
Փառք, փառք, փա՛ռք ի բարձունս:

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

ՄԱՐԻԱՄԻ ՅՂՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԻՆՉ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ:
Մարիամի յղութեան ատեն հռոմայեցիներուն Օգոստոս կայսրը հրամայեց, աշխարհագիր կատարուի իր իշխանութեան տակ գտնուող երկիրներուն մէջ:

ՆՉ ԸՍԵԼ Է ԱՇԽԱՐՀԱԳԻՐ:
Աշխարհագիր՝ մարդահամար ըսել է, այսինքն՝ երկրի մը մէջ ո՛րքան մարդ գտնուիլը գիրի առնել:

ՄԱՐԻԱՄ ԵՒ ՅՈՎՍԷՓ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԱՏԵՆ ԻՆՉ ԸՐԻՆ:
Այն ատեն անոնք Նազարէթ քաղաքէն Բեթղեհէմ եկան արձանագրուելու համար:

ԻՆՉՈ՞Ւ ԲԵԹՂԵՀԷՄ ԵԿԱՆ:
Որովհետեւ երկուքն ալ Դաւիթի ցեղէն ըլլալով՝ պէտք էր, որ Դաւիթի քաղաքը գային:

Ո՞ՒՐ ԲՆԱԿԵՑԱՆ ԲԵԹՂԵՀԷՄԻ ՄԷՋ:
Մսուրի մը մէջ բնակեցան, որովհետեւ իջեւանի տեղ չունէին:

ՀՈՆ ԻՆՉ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ:
Մարիամի ծննդաբերութեան ժամանակը հասած ըլլալով՝ Յիսուս ծնաւ հոն, մսուրին մէջ:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ Ո՞Ր ՕՐԸ ԵՂԱՒ:
Յիսուս ծնաւ Յունուար 6-ին, ինչպէս Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին մինչեւ օրս կը տօնէ:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ ԻՆՉՊԷՍ ԻՄԱՑՈՒԵՑԱՒ:
Աստուծոյ հրեշտակը Բեթղեհէմի մօտ գտնուող հովիւներուն երեւցաւ եւ անոնց աւետեց՝ ըսելով. «Այսօր, Դաւիթի քաղաքին մէջ ձեր Փրկիչը ծնաւ, որ Օծեալ Տէրն է» (Ղկ 2.9):

ՈՒՐԻՇ ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐ ԱԼ ԻՋԱ՞Ն ԵՐԿԻՆՔԷՆ:
Այո, այդ հրեշտակին միացաւ երկնաւոր զօրքերու բազմութիւն մը, որ կ'օրհնաբանէր զԱստուած՝ ըսելով. «Բարձունքներուն մէջ Աստուծոյ փա՛ռք, խաղաղութի՛ւն երկրի վրայ եւ մարդոց միջեւ հաճութիւն» (Ղկ 2.14):

ԱՅՍ ԼՍԵԼՈՎ ՀՈՎԻՒՆԵՐԸ ԻՆՉ ԸՐԻՆ:

Հովիւներըանմիջապէս Բեթղեհէմ եկան, եւ մսուրին մէջ Յիսուսը գտնելով՝ անոր երկրպագութիւն ըրին:

ՀՈՎԻՒՆԵՐԷՆ ՀԱՏ ՈՐԻՇՆԵՐ ԱԼ ԵԿԱ՞Ն ՅԻՍՈՒՍԸ ՏԵՍՆԵԼՈՒ:
Հովիւներէն զատ Արեւելքէն երեք մոգեր եկան, որոնք գիտուն եւ շատ հարուստ մարդիկ էին:

ԱՆՈՆՔ ԻՆՉՊԷՍ ԳԻՏՑԱՆ, ԹԷ ՅԻՍՈՒՍԸ ԾՆԵՐ Է:
Անոնք երկինքի վրայ նշանաւոր աստղ մը տեսան եւ հասկցան, որ մեծ Թագաւորը ծներ է:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆԱԾ ՏԵՂԸ ԻՆՉՊԷՍ ԳՏԱՆ:
Այս մոգերը երբ Երուսաղէմ հասան, սկսան հարցնել, թէ ո՞ւր է նոր ծնած Թագաւոր. վերջապէս, աստղին հետեւելով՝ գտան տեղը, գացին, Յիսուսին երկրպագութիւն ըրին եւ ընծայ տուին՝ ոսկի, խունկ եւ զմուռս: (Այսպիսի ընծաներ նախապէս միայն թագաւորներու եւ Աստուծոյ կը նուիրէին):

ՀԵՐՈՎԴԷՍ ԹԱԳԱՒՈՐ ԼՍԵՑ ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԻՆ ԼՈՒՐԸ:
Հերովդէս լսեց ու շատ վախցաւ, եւ մոգերուն հրամայեց, որ երբ գտնեն, տեղը իրեն յայտնեն:

ԻՆՉՈ՞Ւ ԱՅՍ ՊԱՏՈՒԷՐԸ:
Ասիկա ըրաւ, որպէսզի Յիսուսը մեռցնել տար, որովհետեւ կը վախնար, որ Յիսուս իր տեղը թագաւորէր:

ԻՐ ԱՅՍ ՉԱՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿՐՑԱ՞Ւ ԿԱՏԱՐԵԼ:
Իր այս դիտաւորութիւնը չկրցաւ կատարել, որովհետեւ մոգերը ուրիշ ճամբով վերադարձան:

Ո՞Վ ՊԱՏՈՒԻՐԵՑ ԱՆՈՆՑ, ՈՐ ԱՅԴՊԷՍ ԸՆԵՆ:
Աստուծոյ հրեշտակը իրենց երազին մէջ երեւցաւ եւ այսպէս պատուիրեց:

ՀԵՐՈՎԴԷՍ ԲԱՐԿԱՑԱ՞Ւ ՄՈԳԵՐՈՒՆ ԱՅՍ ԸՐԱԾԻՆ:
Հերովդէս սաստիկ բարկացաւ եւ հրամայեց որ Բեթղեհէմի եւ անոր սահմաններուն մէջ գտնուող երկու տարեկանէն վար բոլոր մանուկները ջարդեն:

ՆՉՈ՞Ւ ՀԱՄԱՐ ԱՅՍ ԱՆԳԹՈՒԹԻՒՆԸ ԸՐԱՒ:
Որպէսզի Յիսուս ալ այդ անմեղ մանուկներուն հետ սպաննուի:

ՀԵՐՈՎԴԷՍԻ ԱՅՍ ՉԱՐ ԴԻՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՏԱՐՈՒԵՑԱ՞Ւ:
Հերովդէսի այս չար դիտաւորութիւնը չկատարուեցաւ, որովհետեւ հրեշտակին հրամանով Յովսէփ Յիսուսը եւ անոր մայրը առնելով՝ զանոնք Եգիպտոս փախցուց:

ՀՈՆ ՄՆԱՑԻՆ:
Քիչ ժամանակ հոն մնացին, եւ երբ Հերովդէս մեռաւ, դարձեալ հրեշտակին խորհուրդով իրենց քաղաքը՝ Նազարէթ վերադարձան:

ՆԻԿԻՈՅ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ
ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎԻ 1700-ԱՄԵԱԿ

«ԳԱԼՈՑ Է ՆՈՎԻՆ ՄԱՐՄՆՈՎՆ ԵՒ ՓԱՌՕՔ ՀՕՐ,
Ի ԴԱՏԵԼ ԶԿԵՆԴԱՆԻՍ ԵՒ ԶՄԵՌԵԱԼՍ:
ՈՐՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՆ Ո՛Չ ԳՈՅ ՎԱԽՃԱՆ»:

1. Գալոց է - «Պիտի գայ»:
Քրիստոնէական մեր հաւատքին կարեւորագոյն երկրորդ հաստատումը, որ սպասումն է որոշակի ժամանակակէտի մը, Քրիստոսի երկրորդ գալուստին, որ պիտի ըլլայ աւարտը ներկայ ժամանակին եւ սկիզբը գալիք յաւիտենական կեանքին:

Երկրորդ գալուստը Նոր Կտակարանին մէջ կը յատկանշուի քանի մը կարեւոր երեւոյթներով.-

ա) Ամբողջացումը տիեզերքի նպատակին, ներկայ կարգին, եւ սկիզբը նոր կարգին:
բ) Փրկութիւն: Ազատագրութիւնը մեր մարմիններուն եւ ամբողջ աշխարհին (Հմմտ Հռ 8.19-25):
գ) Մեռելներու յարութիւն: (Ա. Կը 15.20-23: Ա. Թս 4.14):
դ) Դատաստան: Մարդու Որդիին գալուստը պիտի ըլլայ փայլակի մը պէս, անսպասելի եւ շանթահարող, եւ Աստուծոյ դատաստանը պիտի բերէ չար աշխարհին վրայ, ճիշդ ինչպէս Նոյի օրերուն պատահեցաւ ջրհեղեղով (Մտ 24.27, եւ 37-39): Այն ատեն սուրբերը իրենց փառքը պիտի հագնին, իսկ չարագործները իրենց դատապարտութիւնը ստանան:
ե) Հատուցում՝ մարդոց գործերուն համաձայն: Իւրաքանչիւրը իր մարմինով պիտի «ընդունի հատուցումը երկրի վրայ իր կատարած բարի կամ չար գործերուն» (Բ. Կը 5.10):
զ) Նոր երկինք եւ նոր երկիր: Տիրոջ անակնկալ գալուստով աշխարհը պիտի վերափոխուի, եւ պիտի կատարուի նոր երկինքի եւ նոր երկիրի խոստումը (Հմմտ Ես 65.17):

Եկեղեցին կ՚ապրի սպասումովը այդ գալուստին, որ մօտալուտ է, թէպէտ անոր ժամն ու ժամանակը չենք գիտեր:

2. Նովին մարմնովն:
Աստուածորդին, Աստուած Բանը, մարմնացաւ՝ ոչ թէ ժամանակաւորապէս իր վրայ առնելով մարմինը, այլ միանգամընդմիշտ միացաւ Սուրբ Կոյս Մարիամէն առած իր մարմինին, եւ այնուհետեւ ա՛լ յաւիտենապէս անբաժանելի կը մնայ անկէ: Նոյն այդ մարմինով երկինք համբարձաւ եւ Հօրը աջ կողմը նստաւ, իր թագաւորութիւնը առնելով. եւ նոյն այդ մարմինով է որ վերստին պիտի գայ իր աստուածային փառքով, եւ նոյն այդ մարմինով է որ դատաստանի աթոռը պիտի նստի, դատելու համար ողջերն ու մեռեալները:

Ասիկա նախ կը շեշտէ Քրիստոսի անձին անփոփոխելի նոյնութիւնը, եւ մեր փրկութեան անփոփոխելի իրականութիւնը: Ասիկա կը շեշտէ նաեւ երկրորդ գալուստին տեսանելիութիւնը, թէ քրիստոս պիտի վերադառնայ երեւելի կերպարանքով, եւ տեսանելի պիտի ըլլայ բոլորին:

3. Եւ փառօք Հօր:
«Հօրը փառքով» բացատրութիւնը երբեք չի նշանակեր թէ այդ փառքը յատուկ է Հօրը, բայց ոչ՝ Որդիին: Չի նշանակեր թէ միայն Հայրը ունի այդ փառքը, եւ ոչ՝ Որդին: «Ինչ որ Հայրս ունի՝ իմս է», կ՚ըսէ Քրիստոս (Յհ 16.15): Այդ փառքը յատուկ է աստուածային բնութեան, եւ ինչ որ յատուկ է աստուածութեան, յատուկ է հաւասարապէս Սուրբ Երրորդութեան բոլոր անձերուն: Հետեւաբար Հօրը փառքը խորքին մէջ նաեւ Որդիին փառքն է, ինչպէս նաեւ փառքն է Սուրբ Հոգիին:

Այստեղ այդ փառքը ինքն իր մէջ չէ՛ որ կը դիտուի, այլ՝ կապուած Քրիստոսի երկրորդ գալուստին, որ փառքով վերադարձը պիտի ըլլայ: Ներկայ ժամանակին մէջ, առաջին գալուստի օրերուն մարդիկ զայն տարբեր կերպով տեսան ու ճանչցան, առանց իր թագաւորական փառքին, որ կամաւորաբար մերկացած էր մեր փրկութիւնը իրագործելու համար: Բայց ապա իր փրկագործութիան պարգեւները մեզի բաշխելէ ետք ժամանակաւոր կերպով «Հեռաւոր երկիր» գնաց (Ղկ 19.12-27), իր թագաւորական փառքով վերադառնալու համար օր մը, եւ ահա երկրորդ գալուստը վերադարձի այդ օրը պիտի ըլլայ, երբ անիկա իր աստուածային ամբողջ փառքով պիտի գայ, իրրեւ Փրկիչ (Եբր 9-28) եւ Դատաւոր (Յհ 5.22-23: Գործ 10.42):

4. Ի դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս:
Աստուած է Դատաւորը բոլորին: Երբ կ՚ըսենք «Աստուած», կը հասկնանք Սուրբ Երրորդութիւնը: Բայց դատաւորական գործը հաւասարապէս երեք անձերունը ճանչնալով հանդերձ, Հին եւ Նոր Կտակարաններէն գիտենք, թէ այդ պաշտօնը մասնաւորապէս կը վերաբերի Որդիին (Յհ 5.22-23).

ա) Քրիստոս այդ պաշտօնը ունի՝ նախ իբրեւ արարիչ, որ իր պատկերով ստեղծեց մարդը, եւ զայն իշխան ու տնտես կարգեց աշխարհին:
բ) Քրիստոս այդ պաշտօնը ունի իր մարդեղութեանը մէջ, իրրեւ հաղորդակից մարդկային մեր բնութեան:
գ) Քրիստոս այդ պաշտօնը ունի մանաւանդ իբրեւ Փրկիչ, որովհետեւ իր արիւնով գնեց մարդը մեղքի եւ մահուան ծառայութենէն:
դ) Քրիստոս այդ պաշտօնը ունի, դարձեալ, իբրեւ մահուընէ կեանքի անցած Մարդու Որդին, որ իր մահուամբ եւ յարութեամբ ձեռք բերաւ այդ դատաւորական իշխանութիւնը (Հռ 14.9):

5. Որոյ թագաւորութեանն ո՛չ գոյ վախճան:
Աստուած, իբրեւ Տէրը եւ արարիչը տիեզերքին, ինքն է նաեւ անոր Թագաւորը: Եւ այս տիեզերական թագաւորութիւնը անդադար ներբողուած իրականութիւն է Աստուածաշունչին մէջ, Ինքնին հասկնալի է, որ այդ թագաւորութիւնը Ամենասուրբ Երրորդութեանն է, հաւասարապէս Հօրը եւ Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին:

Բայց սկիզբէն իսկ Աստուած յայտնեց, թէ իր կամքն է՝ որ այդ երկնաւոր թագաւորութիւնը նաեւ իր արտայայտութիւնը գտնէ երկրի վրայ, այն սերունդին կեանքին մէջ, որ Աբրահամով իրեն կանչուած սերունդը պիտի ըլլար, իր սեփական ժողովուրդը, սուրբ ազգ մը, քահանաներու թագաւորութիւն մը (Ելք 19.5-6: Հմմտ Ա.Պտ 2.5,9: Յյտ 1.6, 5.10, 20.6):

Արդ, Աստուած բազմաթիւ անգամներ Աբրահամի այդ սերունդին տուաւ իր խոստումը, թէ իրենցմէ պիտի տայ թագաւոր մը, որուն թագաւորութիւնը յաւիտենական պիտի ըլլայ (Դն 2.44, 7.13-14): Այդ թագաւորութիւնը պիտի գար իր Օծեալին ձեռքով: Նոր Կտակարանը ցոյց կու տայ այս խոստումներուն կատարումը Քրիստոսով (Ղկ 1.32-33):

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ
ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀԱՒԱՏԱՄՔԻՆ
Զարեհ Արք. Ազնաւորեան
(Շարունակելի 10)

SEEKING GOD'S FACE: A PRAYER OF TRUST AND HOPE.

Psalm 27
The Lord is my light and my salvation; whom shall I fear?
The Lord is the stronghold of my life; of whom shall I be afraid?
One thing I ask of the Lord, this is what I seek:
that I may dwell in the house of the Lord
all the days of my life,
to gaze upon the beauty of the Lord
and to seek Him in His temple.
I believe that I shall look upon the goodness of the Lord
in the land of the living.
Wait for the Lord;
Be strong, and let your heart take courage;
wait for the Lord.
Amen.

THE BOOK OF
ECCLESIASTES

WRITTEN: PROBABLY BETWEEN 450 AND 180BC

WHAT YOU NEED TO KNOW:
Ecclesiastes is considered a wisdom book, like Proverbs. Throughout the book, the writer wrestles with the meaning of life. The content is unusual and, while it can seem gloomy and downbeat, it puts human life into perspective in light of eternity. There is a lot of debate around who wrote it. Solomon is traditionally suggested as the author, but it was probably written long after his reign. One theory is that Ecclesiastes is a piece of royal fiction by a writer taking on the persona of a king.

WHY READ IT?
This book honestly addresses some big questions in a poetic way. Looking at life, death and purpose, the writer puts life in perspective while giving us words to say to God when everything feels hopeless. It can be seen as a book about the meaninglessness of life without God.

WE'RE NOT SURE WHEN ECCLESIASTES WAS WRITTEN BUT IT'S LIKELY TO HAVE BEEN AFTER 450BC

THE LETTERS
2 PETER

WRITTEN: PROBABLY THE FIRST HALF OF THE SECOND CENTURY

WHAT YOU NEED TO KNOW:
This is the second letter said to have been written by Peter. In it, he writes to the church about how Jesus transforms lives, and he challenges his readers to be holy. The letter was written in response to some false teachings about the Christian faith. Some people were spreading the belief that salvation was fully experienced in this life, so there would be no eternal life, and there would be no second coming of Jesus. In this letter, the writer voices his concerns about this teaching and speaks against it.

WHY READ IT?
We live in a culture where everything is fast-paced and where we have access to pretty much anything we want, immediately. This letter reminds us that God's timing is different from ours – he is not part of our 'have it now' culture. Peter spurs us on to keep our eyes fixed on Jesus.

(AD70) ROMANS DESTROY JERUSALEM

(BEFORE AD100-120) PETER WRITES 2nd LETTER

horizon
ARMENIAN WEEKLY
VOL. 31 No. 35-36 (1575-76) JANUARY 12-19, 2026

Court changes Samvel Karapetian's detention from jail to house arrest

YEREVAN—A Yerevan court on December 30 decided to change the pre-trial detention of businessman Samvel Karapetian to house arrest, a move that came unexpectedly after earlier rulings had kept him in custody.

Karapetian, a Russian Armenian billionaire, had been held since June following his arrest in Yerevan. The Office of the Prosecutor General announced that it will appeal the decision. Just over a month earlier, the same court had extended his detention by two months, a ruling that was upheld by an appeals court last week.

Karapetian's lawyer, Aram Vartevanian, said his client will post bail before being transferred to house arrest, without disclosing the amount set by the court. Karapetian was released from a central Yerevan prison later in the evening.

He was arrested shortly after publicly criticizing Prime Minister Nikol Pashinian over his stance toward the Armenian Apostolic Church and declaring his intention to oppose the current authorities politically. Law enforcement bodies have accused Karapetian of calling for the violent overthrow of the government, along with allegations of tax evasion, fraud and money laundering, which he has denied.

In recent months, Karapetian has announced the formation of a new political movement, Mer Dzevov, which is expected to participate in the parliamentary elections scheduled for 2026. From detention, he stated that the movement aims to challenge Armenia's current ruling circle.

Born in Armenia and based largely in Russia since the early 1990s, Karapetian is known for extensive charitable activities in Armenia and Artsakh, as well as for his financial support of the Armenian Church. His change of detention status comes amid continued political debate both domestically and internationally surrounding his case.

Armenia and Turkey announce visa facilitation

YEREVAN — Armenia and Turkey have announced an agreement to simplify visa procedures for holders of diplomatic, service and special passports, presenting the move as part of ongoing efforts to advance the normalization process between the two countries.

According to official statements released on December 29, the new arrangement will allow eligible passport holders from both sides to obtain electronic visas free of charge beginning January 1. The measure is intended to ease official travel and facilitate contacts between government representatives as talks between Yerevan and Ankara continue.

The visa facilitation agreement comes against the backdrop of a long and uneven normalization process launched in 2021, when both sides appointed special envoys to explore ways to restore relations without formal diplomatic ties. Armenia and Turkey have no embassies in each other's capitals, and the land border between the two states has remained closed since 1993.

While the announcement was framed as a confidence building step, the scope of the measure remains limited and does not apply to ordinary passport holders or broader cross border movement. The agreement also leaves unaddressed a range of unresolved political and security issues that continue to shape Armenian Turkish relations.

Armenia's security environment has remained fragile in recent years, particularly following Azerbaijan's military actions against Artsakh and the subsequent forced displacement of its Armenian population. Turkey's consistent political and military backing of Azerbaijan, including during and after the 2020 war, continues to be a central concern for Armenian observers assessing the normalization track.

In parallel, Ankara has repeatedly linked progress in relations with Armenia to developments in the Armenia Azerbaijan process, reinforcing perceptions that normalization remains conditioned by regional power dynamics rather than bilateral reconciliation alone. Armenian officials, for their part, have emphasized the importance of pursuing dialogue while navigating mounting external pressures and unresolved security risks.

Previous steps in the normalization process, including agreements to open the border to third country nationals and allow direct cargo transportation, have yet to be implemented. As a result, questions persist regarding the practical impact of new announcements and the pace at which declared measures translate into tangible change.

The visa facilitation agreement adds to a series of incremental moves presented as progress, even as the broader regional context continues to raise concerns about balance, reciprocity and long term security implications for Armenia. Observers note that future steps will be closely scrutinized not only for their diplomatic symbolism, but for their consequences within an increasingly volatile regional landscape.

Davit Ishkhanyan rebuts fabricated charges in Baku court

YEREVAN —The staged trial against former political and military leaders of Artsakh resumed on December 26 at Azerbaijan's Baku Military Court, where David Ishkhanyan, former Speaker of the Artsakh National Assembly, delivered what authorities termed a final statement in a process widely condemned as an illegal and politically motivated show trial.

According to Azerbaijan's state-run agency Azertag, Ishkhanyan presented counterarguments rejecting the prosecution's accusations. Azerbaijani authorities once again withheld any direct quotations or substantive details from his remarks, continuing a pattern of tightly controlled information and lack of transparency that has marked the proceedings since their outset.

The case forms part of a broader campaign by the Azerbaijani regime targeting former Artsakh officials who have been held in prolonged detention without due process. At the previous court session on December 25, former Artsakh presidents Arkadi Ghukasyan and Bako Sahakyan, along with former Artsakh Defence Army commander Levon Mnatsakanyan, categorically denied all charges, dismissing them as politically fabricated and legally baseless.

One day after addressing the court, Ishkhanyan marked his birthday on December 27 while imprisoned in Baku, entering yet another year of captivity. He has now been held for more than two years, alongside other former Artsakh leaders, in what has been repeatedly denounced as a sham judicial process designed to legitimize Azerbaijan's aggression and erase Artsakh's political leadership.

A senior member of the Armenian Revolutionary Federation Bureau, Ishkhanyan served for years as the party's representative in Artsakh. His continued detention follows the September 2023 military assault by Azerbaijan that forcibly displaced the entire Armenian population of Artsakh, an act widely recognized as ethnic cleansing. The ongoing trials are viewed as a continuation of that campaign, aimed at criminalizing Artsakh's leadership after the destruction of its institutions.

Armenian community in Aleppo reports calm after overnight clashes

ALEPPO — The Armenian community of Aleppo emerged unharmed following a night of armed clashes in the Syrian city on December 22, as fighting between Kurdish-led forces and government troops briefly disrupted daily life before subsiding.

Maria Gabrielian, spokesperson for the Armenian Prelacy of Aleppo and a former member of the Syrian Parliament, confirmed that no Armenian casualties were recorded despite the proximity of the fighting to Armenian populated districts. Speaking to Armenpress, Gabrielian said the clashes erupted around midday and continued into the late evening hours, creating widespread concern among residents.

According to Gabrielian, the situation stabilized after midnight, with calm returning across the city. Shops reopened the following morning and normal activity gradually resumed, easing fears within the local Armenian community.

"In spite of the tensions, there are no victims among Armenians," Gabrielian stated, noting that Kurdish neighborhoods affected by the clashes are located very close to Armenian areas, heightening initial concerns for community safety.

In response to the unrest, Aleppo's governor ordered the closure of schools and government offices as a precautionary measure.

The clashes involved Syrian government forces and the Kurdish-led Syrian Democratic Forces, who have maintained an armed presence in and around Aleppo. A ceasefire was reportedly reached following the violence. International media reports indicated that the fighting spilled into urban areas, with civilian casualties reported elsewhere in the city, including the deaths of a woman and her child and injuries to several others.

Armenian community institutions in Aleppo continued to monitor developments closely, emphasizing vigilance while reassuring residents that conditions had returned to stability. Aleppo remains home to one of the oldest Armenian communities in the Middle East, which has endured years of conflict while striving to preserve communal life amid ongoing instability in Syria.

Fuel shipment from Azerbaijan reaches Armenia for first time since Soviet era

BAKU — Azerbaijan has delivered a shipment of petroleum products to Armenia, marking the first transfer of fuel between the two countries since the dissolution of the Soviet Union, Azerbaijani media outlets reported on December 18.

The shipment includes 22 rail tank cars carrying AI 95 gasoline produced by the state owned oil company SOCAR. The cargo was transported to Armenia by rail through Georgian territory, following discussions between senior Armenian and Azerbaijani officials late last month.

Talks addressing fuel exports took place on November 28 in Gabala during a meeting between Azerbaijani Deputy Prime Minister Shahin Mustafayev and Armenian Deputy Prime Minister Mher Grigoryan. While both sides later acknowledged that energy related exports were discussed, Armenian officials stressed that any potential transactions would depend on agreements reached by private companies rather than government directives.

Deputy Prime Minister Grigoryan confirmed that the subject had been raised, stating that discussions had occurred without providing details on volumes or contractual arrangements. Azerbaijani presidential aide Hikmet Hajiyev also indicated that petroleum exports were among several economic issues considered alongside negotiations on border related matters.

According to Azerbaijani sources, the fuel shipment is being treated as a commercial sale, with pricing based on international market rates. Georgian authorities facilitated the transit, with Georgian Railways instructed to carry the cargo without charge on a one time basis.

Armenia currently imports more than 60 percent of its fuel from Russia, including approximately 230,000 tonnes of petrol and 175,000 tonnes of diesel in 2024. The remainder is sourced from Iran, Romania, Malta and Turkey. Armenian officials have previously stated that diversification of supply remains constrained by infrastructure, pricing and geopolitical considerations.

The fuel delivery follows earlier cross border cargo movements involving Armenia, including the transit of Russian and Kazakh grain through Georgian territory. Armenian authorities have indicated that additional wheat shipments remain in transit.

While Armenian authorities frame these developments as technical measures to reopen communications and trade, critics warn that deepening economic engagement under existing conditions may strengthen Azerbaijan's leverage over Armenia. This comes as Azerbaijan continues to occupy internationally recognized Armenian territory and detain Armenian prisoners, leading to concerns that commercial arrangements are proceeding in the absence of accountability, security guarantees or resolution of ongoing violations.

Conclusive information has not been released regarding future fuel deliveries, long-term supply arrangements, or Armenian companies involved in the shipment.

A Mari Usque Ad Mare

FED INVESTS IN CHEAKAMUS CENTRE IN BC

According to a recent press declaration made by the Federal Government and the Cheakamus Foundation for Environmental Learning, a new joint investment of $145,000 will be delivered to help construct a rain garden and an Indigenous food forest at the Cheakamus Centre in British Columbia. The Cheakamus Centre is a field school where outdoor environmental and Indigenous cultural education takes place. The rain garden and Indigenous food forest project is being developed on the territory of the Skwxwú7mesh (Squamish) Nation and will see that stormwater runoffs is being collected from the overnight cabins, to better protects the environment that surrounds them. The food forest that will be built will include a variety of different vegetation, such as canopy trees, shrubs, herbs, groundcovers, roots, and vines. All these will grow harmoniously and will be able to provide habitat for animals, food and medicine.

Patrick Weiler, MP for West Vancouver–Sunshine Coast–Sea to Sky Country said: "the Cheakamus Centre has long been a place where people connect with the land, learn from nature, and gain a deeper understanding of our shared responsibility to care for it. The Ch'iyáḵmesh food forest and rain gardens project builds on that legacy in a profound way — led by Indigenous knowledge, rooted in restoration, and creating a living classroom for generations to come. Our government is supporting this important work to restore local ecosystems, strengthen climate resilience, and honour the traditional stewardship of the land."

"This project is more than gardens. It's a living classroom where our students and visitors can explore, learn and see sustainability in action, and take ideas for nature-based climate solutions home for their own communities," said Cathy Jenkins, Director, Cheakamus Foundation for Environmental Learning.

CITY OF BURLINGTON AND FEDERAL GOVERNMENT INVESTING IN CYCLING INFRASTRUCTURE

As declared in a recent announcement made by the Federal Government, a new investment of more than $3.8-million will be provided to the City of Burlington to help upgrade approximately six kilometres of Prospect Street and Graham's Lane and construct protected cycling facilities. The City of Burlington already has more than 48 kilometres of bike infrastructure that help its residents move around the city in a affordable and sustainable way. This partnership with the federal government will help the city further expand its local active transportation infrastructure, helping people not only stay active and healthy but also get around safely.

Karina Gould, MP for Burlington, on behalf of Gregor Robertson, Minister of Housing and Infrastructure said: "Rapidly growing communities like Burlington need safe, affordable and reliable transportation networks to keep their residents moving. Constructing more than six kilometres of additional bike lanes in Burlington will make it easier for people to ride to work, school, and other destinations. The federal government remains committed to supporting communities stay connected and on the move."

"Prospect Street is a vital corridor in Burlington, connecting neighbourhoods, and residents to schools, shops, and services east to west. Adding six kilometres of protected bike lanes will give people added choice to get around safely, whether biking, walking, or driving. Protected bike lanes make our streets safer for everyone. We are grateful for the funding from the federal government, which will support our residents who choose cycling, which is an inexpensive and environmentally friendly way to get around, helping us meet our climate action goals by reducing emissions," said Marianne Meed Ward, Mayor of the City of Burlington.

TRADE AND TRANSPORTATION INFRASTRUCTURE INVESTMENT COMING FROM THE GOVERNMENT

In a recent press declaration made by Steven MacKinnon, Minister of Transport and Leader of the Government in the House of Commons and Maninder Sidhu, Minister of International Trade, two new trade and transportation infrastructure investments were announced. The first being a $6-billion investment delivered over a seven year period, that will help Canada build the necessary infrastructure it needs to access the global markets. The second investment will be a $5-billion investment for the Trade Diversification Corridors Fund, a fund designed to hep Canada strengthen its ports, rail and road systems to ensure it's able to move products efficiently around the world. These investments are critical in ensuring Canada is able to create a system that is efficient and profitable while simultaneously building the infrastructure to provide Canadians is event the most remote areas with safe access to the transportation infrastructure.

Minister Sidhu said: "this investment is a cornerstone of Canada's mission to double our non-U.S. exports over the next decade. By expanding our export capacity and building modern trade corridors, we're connecting Canadian businesses to fast-growing and reliable global markets. It strengthens the routes that move our critical minerals, clean technologies, agri-food, and manufactured goods, ensuring Canadian products reach the world faster and more competitively — while advancing our climate goals and delivering real economic growth at home."

ISHKHAN GHAZARIAN
Local Journalism Initiative Reporter

Canada records largest population decline on record amid immigration reset

OTTAWA — Canada has recorded its largest quarterly population decline since comparable records began in 1946, marking a sharp reversal from the rapid growth seen in recent years.

According to Statistics Canada, the country's population fell by 76,068 people, or 0.2 percent, between July 1 and October 1, 2025. Aside from a brief and limited decline during the COVID 19 pandemic, this represents the most significant population contraction in modern Canadian history.

The decline is almost entirely the result of a steep reduction in non permanent residents following federal policy changes aimed at tightening immigration and easing pressure on housing, infrastructure, and public services.

During the third quarter of 2025, the number of non permanent residents fell by 176,479. This drop was driven by a record number of temporary permits expiring, with 339,505 permits lapsing compared to just 163,026 new permits being issued. The largest decreases were recorded among international students, whose numbers fell by 73,682, and individuals holding combined work and study permits, which declined by 67,616.

As a result, non permanent residents now account for 6.8 percent of Canada's population, down from a peak of 7.6 percent in 2024. The federal government has stated that it aims to further reduce this share to approximately 5 percent by 2027 as part of a shift toward more sustainable population growth.

The population contraction was felt across nearly the entire country. Every province and territory reported a decline or stagnation except for Alberta and Nunavut, both of which posted modest growth of 0.2 percent.

Ontario experienced the largest absolute loss, with its population shrinking by 66,888 people, or 0.4 percent, the biggest quarterly decline in the province's history. British Columbia followed with a decrease of 14,335 people, marking its first annual population drop on record.

Non permanent residents now account for 6.8 percent of Canada's population, down from a peak of 7.6 percent in 2024

Economists say the demographic shift is already beginning to reshape key sectors of the economy. The slowdown in newcomer arrivals is easing pressure on the rental market, particularly in student heavy urban centers in Ontario and British Columbia. Rental demand has softened, vacancy rates have risen in some areas, and asking rents on new leases are beginning to stabilize after years of rapid increases.

In the labour market, job vacancies were already trending downward, falling by 14,000 in the third quarter. While slower population growth may provide short term relief for younger job seekers, analysts warn that longer term labour shortages could resurface, especially as Canada's population continues to age.

Canada's natural population increase remains weak. Births exceeded deaths by only 17,600 during the quarter, underscoring the country's growing reliance on immigration to sustain population growth. With the last cohort of baby boomers reaching retirement age, demographic pressures are expected to intensify in the coming years.

Some economists argue that the population correction could improve real GDP per capita, which has struggled amid rapid population growth in recent years. However, weaker overall consumer demand may weigh on economic growth in the near term.

As of October 1, 2025, Canada's population stood at 41,575,585. While permanent immigration remained relatively stable at approximately 103,000 arrivals during the quarter, the federal government's policy pivot suggests that the era of explosive post pandemic population growth has come to an end.

Ascenseur Adams Elevator
Services Inc.

PO Box 30, St-Laurent, Qc. H4L 4V4

RBQ# 1812-6474-22

www.adamselevator.ca

TEL: 514-745-4455 - FAX: 514-745-6613

RENOVATION, REPAIRS, MAINTENANCE, INSTALLATION OF ELEVATORS.

Eddie, Pedro, Joyce Oughourlian

ADONIS

NOS MAGASINS

2001 Sauvé O,
Montréal, QC H4N 3L6
(514) 382-8606

4601 boul.Des Sources,
Montréal, QC H8Y 3C5
(514) 685-5050

8880 boul. Leduc,
Brossard, QC J4Y 0G4
(450) 656-9595

2425 boul.Curé Labelle,
Laval, QC H7V 1R3
(450) 978-2333

225 Rue Peel,
Montréal, QC H3C 2G6
(514) 905-6499

2173 St-Cathrine O,
Montréal, QC H3H 1M9
(514) 933-4747

3100 boul. Thimens,
Montréal, QC H4R 0C9
(450) 904-6789

2655 Ave. Des Aristocrates,
Laval, QC H7E 0H3
(450) 665-8801

7250 boul.Des Roseraies,
Anjou, QC H1M 2T5
(514) 493-6667

1240 Ave Eglinton O,
Mississauge, ON L5V 1N3
(905) 363-0707

1055 St-Laurent boul,
Ottawa, ON K1K 3B1
(613) 778-8883

920 boul.Maloney O,
Gatineau, QC J8T 3R6
(819) 317-1737

Suivez-nous !

www.groupeadonis.ca

20 Ashtonbee. Road,
Scarborough, ON M1L 4R5
(416) 642-1515

2561 Stanfield Rd,
Mississauga, ON L4Y 1R6
(365) 207-0200

1700 Rue Bouvier
Québec, QC G2K 1N8
(581) 890-9994

CASSANDRA I.D.A. PHARMACY

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ՝
ՊԱԼԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐ՝
ՄԱՐԱԼ ՊԱԼԵԱՆ
ՎԱՐԴԱՆ ՊԱԼԵԱՆ

ARMENIAN MEDICAL CENTRE & PHARMACY

PHARMACISTS
SARKIS BALIAN, BScPhm, RPh
MARAL BALIAN, PharmD, RPh
VARTAN BALIAN, PharmD, RPh

- Դեղագիրներու պատրաստութիւն՝ շաբաթական յատուկ տուփերու մէջ:
- Արեան ճնշման քննութիւն եւ հետեւողականութիւն՝ անվճար
- Շաքարախտի քննութիւն
- Դեղերը իրենց հասցեներուն առաքելու անվճար սպասարկութիւն
- Տարեցներու 10% զեղչ
- Կը յարգենք եւ սիրով կը կատարենք բոլոր ապահովագրական ընկերութիւններու պայմանները
- Walk-In Clinic բաց է շաբաթը 6 օր: Կրնաք բժիշկները տեսնել առանց ժամադրութեան:

Դիմեցէք մեզի եւ պիտի դառնաք մեր մնայուն յաճախորդը:

Walk-in Clinic onsite: (416) 331-9111

հասցէ՝ 2040 Victoria Park Ave. (Victoria Park & Cassandra)
Toronto, Ontario M1R 1V2 Tel : (416) 449-2040 Fax: (416) 449-2048

CROWN
PASTRIES
—Authentically Syrian—

Scarborough
2086 Lawrence Ave East.
Tel: 647-351-2015

Mississauga
5083 Dixie Rd.
Tel: 905-602-2018

Scarborough
1279 Kennedy Rd.
Tel: 416-615-7000

London
655 Wellington Rd.
Tel: 519-686-8000

Oakville
407 Iroquois Shore Rd.
Tel: 905-339-2021

Ajax
15 Westney Rd. N
Tel: 905-619-0005

Vaughan
64-3175 Rutherford Rd.
Tel: 905-660-8006

Ridgeway Plaza
96-3480 Platinum Dr.
Tel: 905-828-0700

HYBRID. POWERFUL. LUXURIOUS.
2025 NX 350H

LEXUS
EXPERIENCE AMAZING

Image shown for illustration only.

LEXUS | LEXUS GABRIEL ST-LAURENT

Starting from $59,785*

3303, ch. de la Côte-de-Liesse, Saint-Laurent, QC H4N 3C2
514 747-7777, lexusgabrielstlaurent.ca

* Vehicle price reflects Manufacturer's Suggested Retail Price (MSRP) in Canadian dollars and includes delivery and destination charge of $2,205.00, A/C charge of $100.00, tire levy of $22.50 and, if leased or financed - applicable RDPRM fee of up to $48.40 and PPSA service fee of up to $4.00 (varies by lease/loan/term/province), the luxury surcharge (if, and where applicable) that your selling dealer may apply to the final negotiated vehicle price, and dealer fees of up to $695.00. GST, QST, insurance, and license are not included. Conditions apply. Contact Lexus Gabriel St-Laurent for more information.

Hovsep Dadaghlian
Avocat • Lawyer

H | D

hovsepd.avocat@outlook.com

T: 514-839-3861
F: 438-818-7623

4498 Desserte Sud
Autoroute 440 Ouest
Laval, Québec, H7T 2P7

horizon
HEBDOMADAIRE ARMÉNIEN
VOL. 31 No. 35-36 (1575-76) 12-19 JANVIER 2025

«Aliyev ne réussira jamais à peupler l'Artsakh»

EREVAN-Dans une interview à 168.am, l'expert militaire et ancien combattant Martin Yesayan qui suit de près tous les événements qui se déroulent en Artsakh occupé a commenté la visite d'Aliev et de son épouse à Stepanakert où un parc dédié à la guerre de 44 jours en Artsakh a été inauguré. Parallèlement, il a installé plusieurs familles et leur a remis les clés de logements en Artsakh.

«Tout ce qu'Aliev fait aujourd'hui en Artsakh arménien relève de la mise en scène», a affirmé l'expert militaire et ancien combattant Martin Yesayan. «Même des députés azerbaïdjanais appellent, sur différentes plateformes, leur pouvoir à ne pas y installer des azerbaïdjanais, car ils ne s'adaptent pas à la région et rencontrent de nombreuses difficultés. Les azerbaïdjanais sont tout simplement emmenés de force en Artsakh. Nous avons près de 250 villages en Artsakh; dans quelques villages seulement, des personnes ont été installées, et dans de nombreux endroits elles sont même reparties, n'ayant pas tenu le coup.

«Je pense qu'Aliev ne réussira jamais à peupler entièrement l'Artsakh, parce que ce n'est pas le leur; ils ne peuvent pas y vivre tranquillement en propriétaires», a ajouté Martin Yesayan, convaincu que la question de l'Artsakh ne peut être close ni par Nikol Pachinian ni par Aliev.

«Nous lutterons toujours pour notre droit de retour en Artsakh; nous devons vivre dans notre propre maison. Certes, beaucoup voient que le primat du diocèse d'Artsakh est allé serrer la main de Nikol Pachinian et pensent que nous nous sommes résignés à cette situation, mais non. Pour les arméniens d'Artsakh, l'évêque Vrtanès ne peut plus être le primat du diocèse d'Artsakh, il n'est plus leur guide spirituel. Il a vu comment les arméniens d'Artsakh ont lutté, quelles privations ils ont subies, et malgré tout cela, il est allé se placer sous l'ombre de Nikol Pachinian. C'est pourquoi il n'est plus notre dirigeant. Une seule question demeure pour nous tous: pourquoi? Qu'obtient-il en échange? C'est une honte, après de tels actes, de continuer à appeler ces personnes évêques ou prélats. Il aurait au moins dû respecter la mémoire de nos victimes et ne pas faire ce pas», a-t-il ajouté.

Il souligne que personne ne peut dire quelles évolutions peuvent survenir, tant en Arménie que dans le monde entier; par conséquent, personne ne peut affirmer que la question de l'Artsakh est définitivement réglée.

«Dans le contexte des bouleversements en cours, personne ne peut dire quel sort attend l'Artsakh, mais il est clair que cette question n'est pas close; Aliyev lui-même en est conscient.

«Quant aux autorités arméniennes, elles pensent peut-être qu'elles gouverneront toute leur vie? Non, leur fin viendra aussi. Je me souviens d'une histoire: un homme rend visite à un ami et, en mangeant, voit dans un coin une cage avec un corbeau. Il demande: «Les gens élèvent des perroquets, pourquoi toi tu élèves un corbeau?» Le maître de maison répond: «On dit que le corbeau vit cent ans; je l'ai gardé pour voir s'il vivra vraiment aussi longtemps.» L'homme, étonné, lui dit: «Donc toi, tu comptes vivre cent ans pour voir cela?» C'est pareil avec ces autorités: elles pensent qu'elles resteront au pouvoir cent ans. Non, elles partiront, elles seront écartées, car elles se sont attaquées à nos valeurs sacrées - de l'Artsakh jusqu'à l'Église apostolique. Elles sont allées jusqu'à s'en prendre au Catholicos, vous vous rendez compte où elles en sont arrivées.

«Je ne doute pas que les vainqueurs seront la patrie et l'Église, car elles sont éternelles, tandis que le pouvoir est éphémère», a conclu Martin Yesayan.

(Armenews)

La dette publique de l'Arménie a augmenté de 13 % en un an

EREVAN-La Fondation «Luys» (Lumière) a analysé l'évolution socio-économique de la République d'Arménie de janvier à novembre.

Ainsi, selon la Fondation «Luys», le rythme élevé de la croissance de l'activité économique s'est maintenu ces derniers mois. En novembre, le taux de croissance du PIB était de 10,4 %, et l'indice cumulé pour la période janvier-novembre s'élevait à 8,3 %, soit une accélération de 0,2 point de pourcentage par rapport au mois précédent. Cependant, deux facteurs importants contribuant à cette croissance du PIB - le fort taux de croissance du secteur de la construction et la reprise de l'industrie - reposent sur des facteurs instables.

Le taux de croissance de l'industrie s'accélère, malgré l'instabilité des facteurs sous-jacents. Le secteur industriel a amorcé une reprise rapide et des indicateurs de croissance positifs sont déjà enregistrés. Cependant, la croissance de ces derniers mois est principalement due à celle du sous-secteur de la «production de métaux de base»

Suite à la page **F2**

L'Arménie secouée par un appel au meurtre contre le catholicos

EREVAN-Après six mois d'une intense campagne orchestrée par le gouvernement arménien contre le catholicos Karekine II, que le premier ministre Nikol Pachinian entend chasser du Saint Siège d'Etchmiadzine, et avec lui l'ensemble du haut clergé de l'Église apostolique arménienne qui lui est fidèle, des dérives étaient inévitables. Alors que cette campagne se durcit à l'approche des fêtes de la Nativité, qui mettent le catholicos au devant de la scène, un partisan du gouvernement qui s'est rallié à sa politique d'ostracisation du chef suprême de l'Église apostolique, servie par une dizaine d'évêques dissidents, a défrayé la chronique en lançant un appel au meurtre du catholicos depuis le parvis de l'église de son village de Garni, plus connu pour son temple hellénistique du premier siècle de notre ère.

Fréquentant assidument les églises, surtout celles où officient des prêtres schismatiques ou défroqués, depuis qu'il croise le fer contre le goupillon, Pachinian en personne avait assisté à une messe dominicale à Garni, une grosse bourgade rurale à 27 kilomètres à l'est de Erevan, messe officiée par un prêtre renégat qui avait rallié les ecclésiastiques engagés dans sa campagne visant à déposer le catholicos. Ses alliés politiques et d'autres de ses partisans assistaient à cette messe, comme dans d'autres localités visitées précédemment pour les mêmes motifs politico-religieux. Un journaliste lié à un site d'informations pro-gouvernemental, civic.am, avait interviewé certains des fidèles ou présentés comme tels rassemblés devant l'église locale. Il leur demandait, en particulier, ce qui pourrait selon eux forcer Karekine à se plier aux exigences du gouvernement et à démissionner. «Ils devraient lui jetér une pierre sur la tête et le tuer», avait répondu de but en blanc Edvard Stepanian, un fidèle manifestement empreint de miséricorde chrétienne, un habitant d'âge moyen de Garni travaillant dans la municipalité. Les détracteurs du gouvernement arménien ont saisi l'occasion pour exiger des poursuites criminelles contre ce paroissien faisant preuve d'un zèle excessif pour le gouvernement. Et les autorités judiciaires ne semblent pas pressées de donner suite à leurs demandes.

Le bureau du procureur général a indiqué au Service arménien de RFE/RL qu'il avait lancé une enquête préliminaire concernant cet appel au meurtre, mais il n'a pas été précisé si les procureurs entendaient soumettre l'affaire à une autre instance judiciaire, le Comité d'enquête d'Arménie, pour qu'il ouvre l'enquête et engage des poursuites contre ce fidèle de Pachinian. «Ce qu'il y a de plus terrifiant dans cet incident c'est que les discours de haine et les appels à la violence sont devenus normaux pour les gens», a déploré Nina Karapetiants, une militante engagée dans la défense des droits humains en ajoutant: «Les gens peuvent appeler à la violence sur le parvis d'une église et continuer à se considérer comme des chrétiens, et ce sont les autorités qu'il faut blâmer en premier lieu pour tout cela». Un autre activiste, Vartan Harutiunian, a de la même manière vus dans cet appel ouvert à l'assassinat de Karekine une conséquence de la rhétorique de Pachinian contre l'Église et ses plus hauts dignitaires. «Du fait des actions planifiées par le premier ministre, les autorités menées par le premier ministre ont créé une atmosphère d'intolérance et de haine mutuelle dans le paix», a indiqué cet ancien dissident de l'époque soviétique.

A la veille de cet office de Garni, Pachinian avait encouragé ses partisans assistant à d'autres offices religieux de protester à voix haute contre les prêtres qui prononceraient le nom de Karekine durant le prêche, comme le veulent les canons de l'Église, canons qu'il entend supprimer. Ses opposants l'accusent d'avoir ainsi provoqué des violents heurts dans les églises. Les autorités se montrent bien moins réticentes à poursuivre les détracteurs de Pachinian accusés d'avoir insulté le premier ministre ou d'autres respon-

Suite à la page **F2**

L'Institut Lemkin dénonce la «répression étatique» contre l'Église

NEW YORK-Selon l'Institut Lemkin pour la prévention du génocide, l'Église apostolique est victime en Arménie d'une «répression étatique» qui sert les intérêts géopolitiques de l'Azerbaïdjan et de la Turquie.

Dans une déclaration publiée ce week-end, ce groupe de réflexion juridique basé aux États-Unis a déclaré que la volonté du Premier ministre de destituer le chef suprême de l'Église, le catholicos Karekin II, «met en danger non seulement la liberté de religion, mais aussi la sécurité culturelle et existentielle du peuple arménien».

«La marginalisation de l'Église apostolique, l'institution même qui a historiquement incarné la résilience nationale, reflète les stratégies utilisées historiquement par Ankara et maintenant Bakou pour saper l'identité et la cohésion arméniennes, peut-on lire dans la longue déclaration. Si rien n'est fait, cet alignement risque d'éroder les fondements moraux et culturels qui ont préservé la survie de l'Arménie pendant des siècles, favorisant ainsi les objectifs des puissances qui ont cherché à affaiblir l'indépendance et l'unité de l'Arménie.»

«L'Institut Lemkin appelle le gouvernement arménien à cesser immédiatement toute action à motivation politique contre le clergé et à réaffirmer son engagement envers les principes constitutionnels de liberté religieuse et de pluralisme», ajoute la déclaration.

Les détracteurs nationaux de Nikol Pachinian soutiennent également que sa campagne vise à satisfaire l'Azerbaïdjan et/ou à neutraliser une source clé d'opposition à ses concessions unilatérales envers l'ennemi juré de l'Arménie. Le Premier ministre a commencé à attaquer les hauts dignitaires religieux à la fin du mois de mai, juste après que Karekin ait accusé l'Azerbaïdjan d'avoir commis un nettoyage ethnique dans le Haut-Karabagh, détruit les églises arméniennes de la région et occupé illégalement les zones frontalières arméniennes lors d'une conférence internationale en Suisse.

N. Pachinian a ensuite exigé sa démission. Trois archevêques et un évêque proches du catholicos ont depuis été arrêtés et poursuivis pour diverses accusations qu'ils rejettent comme étant motivées par des raisons politiques.

«L'État n'a produit aucune preuve pour étayer les accusations portées contre les membres du clergé», a déclaré l'Institut Lemkin, déplorant «le recours croissant des autorités arméniennes au système judiciaire pour réduire au silence les dirigeants religieux».

N. Pachinian a cherché à intensifier la pression ces dernières semaines, en se rendant dans diverses églises et en assistant aux messes dominicales célébrées par des prêtres dissidents qui ont accepté de ne pas prier publiquement pour Karekin, en violation d'une règle ecclésiastique vieille de plusieurs siècles. Le Premier ministre a admis le 4 décembre avoir ordonné au Service national de sécurité (NSS), l'ancienne branche arménienne de la police secrète soviétique KGB, de tenter de censurer les liturgies de cette manière.

Dans une déclaration commune publiée quelques jours plus tard, onze groupes civiques arméniens ont fermement condamné la pression exercée par le NSS sur le clergé, affirmant qu'elle constituait un abus de pouvoir. Ils ont également qualifié d'illégales «les tentatives du gouvernement d'interférer dans la formation des organes dirigeants de l'Église et dans son processus décisionnel interne».

N. Pachinian a déclaré jusqu'à récemment que la principale raison pour laquelle il tentait d'évincer le catholicos et d'autres hauts dignitaires religieux en désaccord avec lui était qu'ils avaient eu des relations sexuelles secrètes, violant ainsi leur vœu de célibat. Il a donné une raison différente après qu'une douzaine d'évêques aient exprimé leur soutien à sa campagne fin novembre. Il a en effet accusé Karekin d'espionnage pour le compte d'un service de renseignement étranger. Il n'a fourni aucune preuve à l'appui de cette allégation.

(RFE/RL)

ARMÉNIE ...

suite de la page **F1**

sables ou de les avoir menacés d'actes violents, ou prétendus tels. Rafael Sarkisian, âgé de 72 ans, avait été ainsi accusé d'avoir prononcé une menace de mort à l'adresse de Pachinian cet été; la veille de son inculpation, il aurait sous le coup de la colère, déclaré qu'il cherchait un moyen d' «attraper Nikol et de lui tordre le cou». Il doit comparaître en procès bientôt. De même, un réfugié du Nagorno-Karabagh âgé de 71 ans, Albert Arstamian, avait été brièvement détenu en août 2024 pour avoir lancé une pomme en direction de Pachinian en signe de protestation. Il avait été accusé de hooliganisme mais finalement acquitté par un tribunal de Erevan. Et le mois dernier encore, deux podcasters proches de l'opposition, Naren Samsonian et Vazgen Saghatelian, étaient arrêtés pour avoir tenu des propos offensants et menaçant à l'adresse du président du Parlement Alen Simonian, un proche allié de Pachinian. Ils sont toujours détenus.

Simonian quant à lui, n'a pas été inquiété pour avoir craché au visage d'un militant arméno-canadien qui l'avait traité de «traître» dans un quartier de Erevan fréquenté pour ses restaurants en avril 2023. Cette violence générée à Garni et ailleurs par la campagne menée par le gouvernement contre les dignitaires de l'Eglise, dont l'Institut Lemkine pour la prévention du génocide vient de déclarer qu'elle s'apparentait à une «répression de l'État» qui sert les intérêts géopolitiques de la Turquie et de l'Église, est d'autant plus inadmissible que le premier ministre qui l'orchestre se revendique de la «vraie foi». S'il attaque le haut clergé, ce qui n'est pas de toute manière dans les prérogatives d'un chef de gouvernement, ce n'est pas pour le désigner comme une force réactionnaire et intolérante, qu'il combattrait au nom par exemple de la défense des droits LGBTQI... et d'une ouverture de la société arménienne, comme il l'avait fait espérer à certains dans les quelques mois qui ont suivi la révolution de velours, mais pour le dénigrer sur le plan de l'éthique et des mœurs, en se posant quant à lui en «vrai croyant», fidèle d'une Église qu'il entend purifier et purger de ses dignitaires immoraux. Tel n'est pas son mandat, et telle n'est pas non plus l'expression d'une religiosité qui se discrédite en recourant ou en incitant à la violence!

(Armenews)

DETTE ...

suite de la page **F1**

de l'industrie manufacturière, qui a contribué à hauteur de 18,4 points de pourcentage à la croissance totale de 20,8% enregistrée dans ce secteur en octobre. Cette dernière est essentiellement imputable aux réexportations d'or et d'autres métaux.

Les évolutions positives du secteur des exportations restent toutefois très modestes. Bien que les indicateurs d'exportation et d'importation soient désormais positifs et aient connu une forte accélération, ils ne suffisent pas encore à parler de reprise et de croissance saine du commerce extérieur.

En particulier, si l'on corrige la croissance des exportations en tenant compte de la contribution du groupe de produits «pierres précieuses et semi-précieuses, métaux précieux et ouvrages en ces matières» (ce qui neutralise une part importante de l'impact des réexportations), la croissance n'atteint que 2,2 %. Le volume des importations corrigé affiche également un faible taux de croissance de 3,6 %. Ces indicateurs, relativement bas, témoignent de l'absence d'évolutions positives significatives dans ce secteur.

(Armenews)

Un tiers des arméniens a renoncé à offrir des cadeaux à Noël

EREVAN—Les traditions du Nouvel An en Arménie ont évolué: tandis qu'un habitant sur trois (28%) a complètement abandonné la coutume d'offrir des cadeaux, pour les 67% restants, les achats en ligne sont devenus le principal moyen d'éviter le stress des fêtes.

C'est ce que révèle une nouvelle étude d'Ozon Arménie consacrée à la principale fête de l'année. Les données montrent que les plateformes de vente en ligne deviennent une aide précieuse, non pas en remplaçant les traditions, mais en facilitant leur mise en œuvre en période de manque de temps.

Le Nouvel An se vit de plus en plus en ligne. D'Érevan jusqu'aux régions, les plateformes de vente en ligne contribuent à résoudre les problèmes liés au chaos des fêtes. Pour de nombreux Arméniens, la livraison à domicile des articles commandés est devenue non seulement une alternative, mais une solution efficace qui leur permet de préserver d'importantes traditions, en évitant le stress et le manque de temps.

Extrait d'une nouvelle enquête d'Ozon Armenia: Plus de 40 % des personnes interrogées indiquent commander leurs cadeaux en ligne pour cette raison précise. Le calendrier des préparatifs est également révélateur: seulement 15% commencent leurs préparatifs un mois à l'avance, 40% deux à trois semaines à l'avance, et un cinquième attend les derniers jours de décembre, voire quelques jours avant les fêtes, pour faire ses achats.

Durant cette période chargée, les plateformes en ligne deviennent de véritables assistants personnels. 67% des arméniens soulignent que les plateformes en ligne leur font gagner du temps, plus de la moitié y trouvent des idées cadeaux, et pour beaucoup, elles permettent également de se procurer le produit recherché lorsqu'il est introuvable localement. Que ce soit dans la capitale ou en région, tous s'accordent sur un point: sans les plateformes en ligne, préparer les fêtes serait aujourd'hui bien plus difficile.

Autre extrait de l'enquête: Près d'un tiers des arméniens n'offrent pas de cadeaux à la maison, mais participent à un échange de cadeaux secret au travail. Il n'existe pas de tradition unique pour l'échange de cadeaux en Arménie. Près de 28% des personnes interrogées déclarent ne pas offrir de cadeaux du tout. Cette tendance est plus fréquente chez les personnes de plus de 30 ans. Un autre quart préfère offrir des cadeaux sans date précise, surtout les hommes. Une personne sur quatre se limite à offrir des cadeaux aux enfants, et la tradition d'échanger des cadeaux lors des fêtes est plus répandue à Erevan, presque deux fois plus qu'en région.

Autre observation intéressante: les femmes comparent les prix, les hommes privilégient la marque. Comment choisissent-ils le cadeau idéal? Selon les analystes de Marketplace, la qualité et la composition sont les principaux critères de choix pour les arméniens. Ce facteur est important pour 27% des personnes interrogées, notamment à Erevan. Le prix arrive en deuxième position (24%), surtout pour ceux qui vivent en région. Les avis et les notes sont importants pour 20% des répondants, et la marque est souvent un critère primordial pour les hommes.

L'approche générale peut être décrite comme une combinaison de raison et d'émotions: la qualité, le prix et les avis constituent le fondement de la décision, et l'expérience d'achat devient un moment agréable.

39% comparent les prix, 35% suivent les promotions, 27% profitent de la livraison gratuite. Les jeunes utilisent activement les codes promotionnels, ce qui témoigne d'une grande maîtrise des outils numériques.

Les Arméniens prévoient généralement un budget modéré pour leurs cadeaux. 33% des répondants prévoient de dépenser entre 4 500 et 15 000 drams arméniens (AMD) pour l'ensemble de leurs cadeaux, et 21% jusqu'à 25 000 drams. 18% des femmes estiment qu'un cadeau d'une valeur maximale de 4 500 drams est acceptable, tandis que les hommes évoquent le plus souvent une fourchette de prix allant de 4 500 à 15 000 drams. Ceci s'explique probablement par l'implication plus importante des femmes dans l'organisation des fêtes de fin d'année et des fêtes de famille, ce qui requiert une gestion budgétaire plus rigoureuse.

Selon les analystes d'Ozon Arménie, les plateformes de vente en ligne ne remplacent pas les préparatifs du Nouvel An en Arménie, mais deviennent un outil pratique permettant de gagner du temps, de préserver sa sérénité et de se préparer aux fêtes sans précipitation.

Cette étude a été menée par Ozon Arménie en novembre 2025 auprès de plus de 600 personnes.

Ozon est une plateforme de vente en ligne multimarques dotée d'une infrastructure logistique performante. L'entreprise est présente au Kazakhstan, en Arménie, au Bélarus, en Russie, au Kirghizistan, en Ouzbékistan, en Azerbaïdjan, en Géorgie, ainsi qu'en Chine et en Turquie. La plateforme propose plus de 370 millions de produits. 20 catégories, des livres et vêtements à l'alimentation et aux produits de santé. Grâce au système logistique performant d'Ozon, 63 millions d'acheteurs actifs reçoivent leurs commandes et plus de 650 000 entrepreneurs vendent leurs produits en Russie et dans les pays de la CEI.

(Armenews)

Hovsep Dadaghlian
Avocat • Lawyer
H|D
hovsepd.avocat@outlook.com
T: 514-839-3861
F: 438-818-7623
4498 Desserte Sud Autoroute 440 Ouest
Laval, Québec, H7T 2P7

Kevin Asadourian
General Manager
Directeur général
Kevin@gabriel.ca
AUTOMOBILE GABRIEL EST
7177 Boulevard Henri-Bourassa E, Montreal, QC H1E 7L8
T. : 514 218-7777
www.automobilegabrielest.com Automobile Gabriel Est

ASSEMBLÉE NATIONALE DU QUÉBEC
SONA LAKHOYAN OLIVIER
DÉPUTÉE DE / MNA FOR CHOMEDEY
Sona.LakhoyanOlivier.CHOM@assnat.qc.ca
450-686-0166

KRIKOR MAROUNIAN RLU
Independent Financial Security Broker
Life Insurance • Disability & Critical Illness Insurance
Group Insurance • RRSP/TFSA/RESP
Travel/Visitor Medical Insurance
11820 General Giraud
Montreal, QC H4J 2H6
Res: (514) 332-7021
Fax: (514) 731-7499
Cell: (514) 927-2666
krikormar@gmail.com

Pâtisserie Samadi et fils
Tél.: 514.315.9572
1 5995, boul. Gouin Ouest, #102
Montréal, QC. H4J 2P8
Tél.: 514.507.9573
2 595, boul. de la Côte-Vertu
St-Laurent, QC. H4L 1X8
www.patisseriesamadi.ca / zakaria@patisseriesamadi.ca

VIZUALIS
optométriste
DR SHANT DONABEDIAN
Centre d'Achat Fairview · Fairview Mall
Pointe Claire
514 695 2555 · VIZUALIS.CA

Seta TOPOUZIAN
Conseillère municipale de Renaud
Stéphane BOYER
Maire de Laval
LAVAL
514 862-1402 | s.topouzian@laval.ca

JULIA SEVAN
Photographer
WWW.JULIASEVAN.COM
+1 (514) 909-6660
PHOTOGRAPHY@JULIASEVAN.COM

LEVON BENOHANIAN ET HAGOP KACHICHIAN
PHARMACIENS-PROPRIÉTAIRES
3915, boul. Samson, Laval, Québec, H7W 2G1
T 450 688-4111 F 450 681-5525
Lundi au vendredi : 8 h 30 à 20 h • Samedi et dimanche : 9 h à 17 h
Infirmière (jeudi) : 8 h 30 à 15 h • LIVRAISON GRATUITE
proximlaval@gmail.com
affiliés à Proxim

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Երբ կը խօսինք արժէքներու մասին

Հարց տանք, թէ որո՞նք են մեր արժէքները, որոնք մեր մնայուն մտասեւեռումին առարկան են, պէ՛տք է ըլլան։

Առաջին գիծի վրայ կ՚ուզեմ դնել ինքնաճանաչումը, այլ խօսքով՝ մեր ինքնութեան գիտակցութիւնը, որ ունի իր բազում շերտերը, սկսելով մայրենիի տիրապետումէն (առանց անտեսելու այլ լեզուներու, միջազգային թէ տարածքային լեզուներու հմտութիւնը), անցնելով մեր մշակոյթի ճանաչումէն, մեր պատմութեան ու հայրենիքի տեղավայրի ծանօթութենէն (նոյնպէս առանց մոռնալու մեր լայնատարած արտահայրենիքի՝ Սփիւռքի իրականութիւնը)։ Եւ այս ինքնաճանաչումը՝ առանց սնապարծութեան։

Երկրորդ գիծի վրայ՝ մարդկային իրաւանց անկաշկանդ վայելումը։ Այդ իրաւունքները կ՚ընդգրկեն ուսումը, ըլլա՛յ հիմնական, ըլլա՛յ մասնագիտական, որակաւո՛ր ուսումը, նոյնպէս որակեալ առողջապահութեան ապահովումը՝ անվճար ու բոլորին մատչելի։ Կ՚ընդգրկեն նաեւ ապահով երդիք մը ունենալու իրաւունքը՝ հանգստաւէտ կեցութեան մը ի խնդիր։ Մարդկային իրաւանց մաս կը կազմեն նաեւ ընկերային այն ծառայութիւնները, որ պէտք է նոյնպէս ձրի՛ տրամադրուին անկարներուն, տկարամիտներուն կամ այլ դժուարութիւններ ունեցող անհատներուն։

Երրորդ գիծի վրայ կը տեսնեմ աշխատանքի կազմակերպումը, սկսելով անոր հայթայթումէն՝ պետական թէ ոչ-պետական միջոցներով, անհատական թէ հաւաքական կարողութիւններու լաւագոյն գործածութեամբ, պաշտօններու ըստ արժանւոյն բաշխումով, կաշառակերութեան ու ձրիակերութեան մերժումով՝ բացառելով նաեւ ուրիշի քրտինքով հարստանալու յանցագործութիւնը, գործադրելով հաւասար վարձատրութեան սկզբունքը այրերու եւ կիներու միջեւ եւ նոյն աշխատանքը նոյն վարձատրութեամբ գնահատելու սկզբունքը՝ անկախ անհատին համոզումներէն։ Ջանտեսելով նաեւ արդար վարձատրութիւնը ըստ գործի կարեւորութեան՝ ոմանք չստորադասելով ուրիշներուն, օրինակ՝ ուսուցիչները բժիշկներուն։

Չորրորդ գիծի վրայ կու գայ ազատութեան խնդիրը, խղճի թէ խօսքի, համախմբման թէ գործադուլի կամ դասադուլի եւ այլն։ Առանց այս ազատութիւններուն՝ զանցառելով փոխադարձ ատելավառութիւնը ու անքաղաքակիրթ մօտեցումը, ինչպէ՞ս կարելի է ժողովրդավարութեան ձգտիլ։

Հինգերորդ գիծի վրայ կը դրուի քաղաքացիական գիտակցութեան մշակումը՝ ընդգրկելով իւրաքանչիւր անհատի պատրաստութիւնն ու պատրաստակամութիւնը մասնակցելու հայրենական կամ սփիւռքեան որեւէ համայնքի բարօրութեան, մշակութային ժառանգութեան, բնութեան ու բնական հարստութիւններու պահպանման թէ սահմաններու պաշտպանութեան։

Այս հինգ գիծերը նկատի չառնենք առաջնահերթութեան կարգով։ Անոնք զուգահեռ գիծեր են, զիրար ամբողջացնո՛ղ գիծեր։ Նկատի առնենք, սակայն, որ անոնց կ՚առնչուին նաեւ որոշ նախադրեալներ կամ նախապայմաններ, առանց որոնց դժուար, նոյնիսկ անհնար կ՚ըլլայ վերոնշեալ արժէքներու արժեւորումը։

Այսպէս, օրինակ, հաւաքականութիւնը պիտի գիտնայ տէր կանգնիլ իր ներուժին՝ դպրոցական դրասեղաններէն սկսեալ՝ որոնելու իր տաղանդները, քաջալերու տաղանդաւորները, պիտի գիտնայ արժէք ընծայել իր մշակոյթին ու կրթութեան, իր կրօնքէն աւանդ ստացած բարոյական ըմբռնումներուն, գիտակցի մարմնամարզի կարեւորութեան ու խրախուսէ ախոյեանները, զարկ տայ գիտութեան եւ մասնագիտական մօտեցումին, — այս բոլորը որպէս յենասիւները հասարակութեան զարգացման ու յառաջդիմութեան։

Հաւաքականութիւնը պիտի գիտակցի մանաւանդ, որ ազգային գոյութեան ու գոյատեւման հետապնդումը, այսինքն մեր Դատը, ունի համահայկակա՛ն առում, միացեա՛լ ճիգերով յառաջ կը տարուի։ Իսկ յաջողութեան համար կենսական է ձեռք ձգել նաեւ գործակցութիւնը միջազգային բոլոր ուժերուն, ինչպէս նաեւ վայելել համագործակցութիւնը տարածաշրջանի երկիրներուն, դրացիներուն՝ իրաւունքներու փոխադարձ յարգումով եւ մեկնելով հաւասարէ հաւասարի եւ ոչ թէ տիրոջի ու ենթակայի եւ յաղթողի ու պարտեալի հոգեվիճակներէն։

Կրկնութեան ի գին կը թուեմ բոլոր այս դրոյթներն ու մօտեցումները, որովհետեւ համոզուած եմ, որ անոնք մաս պէտք է կազմեն մեր կուսակցութեան, եւ որեւէ ազգային կուսակցութեան օրակարգին, իրենց պատշաճ բանաձեւումը գտնեն անոր ծրագրին մէջ եւ տեւական առարկան հանդիսանան անոր քարոզչական ու դաստիարակչական աշխատանքներուն։

ՎՐԷԺ-ԱՐՄԷՆ
«Դրօշակ», 2025 դեկտեմբեր

Voyages HAIG Travel
Ձեր բոլոր ճամբորդական Կարիքներուն համար հեռաձայնել՝
(514) 284-7676
ՅԱՏՈՒԿ ԳԻՆԵՐ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ...
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐ
*Նոր Հասցէ՝
PERMIS DE QUÉBEC
Voyages Haig Travel
4150 Rue Sherbrooke Ouest suite 404A, Westmount, QC H3Z 1C2
Tel: + 1 514-284-7676
Email info@haigtravel.ca

CAMAM
3401, Olivar Asselin Montréal, Qc H4J 1L5
397, boul. des Prairies Laval, Qc H7N 2W6
45 Hallcrown Place Willowdale, On M2J 4Y4
To donate online www.camam.org

Ghadir Meat & Restaurant
Ghadir Meat & Restaurant
T. 416-750-7404
T. 416-750-7400
1848 Lawrence Avenue E.
Scarborough, ON M1R 2Y4
E-mail: info@ghadirmeatmarket.com

METRAS Shipping and Forwarding Inc.
Vahram Pirjanian
President
2175 Sheppard Ave. East, Suite 215, Toronto
Ontario Canada M2J 1W8
Tel: 416-497-0377
Fax: 416-497-0783
cell: 416-574-6704
info@MetrasShipping.com
www.MetrasShipping.com

416.918.3615 CALL ME IT'S THAT SIMPLE
AnnieVarbed@gmail.com | www.AnnieVarbedian.com
Sutton #1 RESIDENTIAL TOP PERFORMING PRODUCER
BUY SELL INVEST
Sutton Group Admiral Real Inc., Brokerage
Independently Owned And Operated
Office: 416.739.7200 | Fax: 416.739.9367
1206 Centre St. Thornhill, On. L4j 3m9

ARZ fine foods
The Essence of Mediterranean Gourmet Since 1989
Website: arzfinefoods.com
Email: info@arzfinefoods.com
Scarborough Location
1909 Lawrence Ave E,
Scarborough, ON M1R 2Y6
(416) 755-5084
Mississauga Location
720 Bristol Rd W,
Mississauga, ON L5R 4A5
(905) 502-9292

Haroot Sepan
T +1 (416) 900 8626
F +1 (416) 900 8659
C +1 (416) 939 1895
haroot@araratfoods.com
www.araratfoods.com
Ararat Trading (2002) Corp
5820 Kennedy Rd Mississauga, ON L4Z 2C3 CANADA
ARARAT

hearing aid source
Andre Ayvazyan HIS B.AS
andre@HearingAidSource.ca
416 754 4327 (HEAR)
Parkway Mall, 85 Ellesmere Rd., #65, Toronto, ON, M1R 4B9

Gabriel Chahinian
Broker
647-580-5818
Gary(Giro)Chahinian
President, Broker of Record
416-258-8892

IDA
Part of the Rexall family of pharmacies.
Pharmacists
Sarkis Balian
Vartan Balian
Maral Abdalian Balian
Cassandra Pharmacy Inc.
2040 Victoria Park Ave.
Toronto, Ontario
M1R 1V2
Tel. : 416.449.2040
Fax: 416.449.2048

ANI BAKERY
ԱՆԻ ՓՌԱՊԱՆ
Middle Eastern Pizza
Lahmajoun
ARSEN DABBAGHIAN
25 Howden Road, Unit #2
Scarborough, Ontario M1R 3C8
Tel: 416.285.7164

Ամանոր, Սուրբ Ծնունդ եւ Արցախի պահանջատիրութեան օր Վանգուվրի մէջ

Կիրակի, 4 Յունուարին, Վանգուվրի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայ առաքելական եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր կերպով նշուեցաւ Ամանորի եւ Սուրբ Ծննդեան Աստուածապաշտութեան օրը։ Արարողութենէն ետք տեղի ունեցաւ համայնքային ճաշկերոյթ՝ Վանգուվրի Հայ կեդրոնին մէջ։

Տօնակատարութեան եւ ճաշկերոյթին ներկայ էր Գանատայի խորհրդարանի անդամ, պատգամաւոր Պրն. Փարմ Պէյնզը, որ մասնակցեցաւ արարողութիւններուն՝ փոխանցելով Գանատայի վարչապետ Մարք Գարնիի եւ Գանատայի կառավարութեան ջերմագին ողջոյնները հայ համայնքին։

Ներկաներուն մէջ էին նաեւ Գանատայի ՀՅԴ Կեդրոնական Կոմիտէի անդամ ընկերուհի Մարալ Քիւլլահեան, ինչպէս նաեւ գաղութի զանազան յարակից կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ։

Գանատայի Հայ դատի յանձնախումբի (ANCC), *ՀՅԴ ԳԵՄ-ի Վանգուվրի «Արշաւիր Շիրակեան» մասնաճիւղի անդամներուն եւ Գանատայի խորհրդարանի պատգամաւորին միջեւ տեղի ունեցան քննարկումներ, որոնց ընթացքին ընկերներն ու ընկերուհիները անկեղծ եւ բովանդակալից զրոյց ունեցան կառավարութեան ներկայացուցիչին հետ։*

Եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ՝ Հոգեշնորհ Հայր Վարդան Թաշճեանն ու Հայ դատի յանձնախումբի ներկայացուցիչները իրենց շնորհակալութիւնը յայտնեցին փոխանցուած ջերմագին ողջոյններուն համար եւ փոխադարձ ողջոյններ ուղղեցին Գանատայի վարչապետին ու կառավարութեան։

Գանատայի Հայ դատի յանձնախումբի եւ ՀՅԴ ԳԵՄ-ի ներկայացուցիչները պատգամաւորին ներկայացուցին Հայաստանի առջեւ ծառացած ներկայ հիմնախնդիրները։ Ընկերուհի Լորիկ Քորաճեան մանրամասն անդրադարձաւ Արցախի տեղահանուած ժողովուրդի տառապանքին, ինչպէս նաեւ Պաքուի եւ Երեւանի բանտերուն մէջ գտնուող քաղաքական բանտարկեալներու հարցին։

Ներկայացուցիչները կոչ ուղղեցին Գանատայի կառավարութեան արձագանգելու այս ծանր եւ շտապ խնդիրներուն։ Երեսփոխան Պէյնզ, իր կարգին, խոստացաւ հետամուտ ըլլալ բարձրացուած հարցերուն։

Աւարտին, երեսփոխան Պէյնզ Վանգուվրի Հայ կեդրոնին նուիրեց Գանատայի իրաւունքներու եւ ազատութիւններու հռչակագիրի (Canadian Charter of Rights and Freedoms) *հայերէն տարբերակը։*

Պաղ պատերազմ... Սկիզբը կարդալ էջ 4

ապաքինած, Արցախի հայաթափումը ամբողջովին չէ մարսուած։ Հայկական ռազմավարական յստակութիւնը տակաւին չէ վերականգնուած։ Հայաստան չի կրնար ինքնիրեն թոյլ տալ մտնել համաշխարհային նոր դիմակայութեան շրջան մը՝ մասնատուած, անպատրաստ եւ զգայականօրէն լարուած խօսոյթներու մղումով։ Առաջին եւ հիմնական խնդիրը ազգային սթափութիւնն է՝ ազնիւ եւ ինքնաքննիչ գնահատում մը այն մասին, թէ ո՛ւր կը գտնուի ազգը, ի՛նչ կորսնցուցած է եւ ի՛նչ տեսակի ազգային ձեւակերպում կը պահանջուի յառաջիկայ տարիներու պաղ պատերազմին դիմանալու համար։ Առաջին խնդիրը ազգային սթափութիւնն է՝ ազնիւ գիտակցում ազգին ներկայ դրութեան, կրած կորուստներուն եւ յառաջիկայ պաղ պատերազմին դիմանալու անհրաժեշտ ձեւին։

ՌԱՖՖԻ ԱՐՏԱԼԵՃԵԱՆ

Յղումներ
Poghosyan, Benyamin (2025).
Walt, Stephen M. (2018).
Tölölyan« Khachig (1996).
International Crisis Group, *Հարաւային Կովկասի զեկուցումներ։*

Ռաֆֆի Արտալեճեան՝ Նշան Փալանճեան ճեմարանի եւ «Ֆլեչըր» համալսարանի շրջանաւարտ, արհեստագիտութեան մասնագէտ է եւ խորհրդատու՝ արհեստագիտական ընկերութիւններու, հանրային հաստատութիւններու եւ կազմակերպութիւններու։ Ան կը մտածէ եւ կը գրէ սփիւռքը եւ Հայաստանը յուզող քաղաքական հարցերու մասին։

Մայր Աթոռ... Սկիզբը կարդալ էջ 1

Դ. Պէտք է շեշտել, որ եկեղեցւոյ կանոնակարգային հարցերն ու բարենորոգումը վերապահուած չեն ինքնահռչակ խորհուրդի մը, այլ՝ Հայաստանեայց առաքելական սուրբ եկեղեցւոյ նուիրապետութեան՝ իր բարձրագոյն կառոյցներով։

Դ. Նման անխոհեմ քայլերը կրնան յանգեցնել հերձուածի՝ ցաւալի հետեւանքներով»,- կը նշուի յայտարարութեան մէջ։

Յունուար 4-ին, Նիկոլ Փաշինեանն ու Կաթողիկոսի հրաժարականը պահանջող տասը եպիսկոպոսներն ու արքեպիսկոպոսները հանդէս եկած էին հակասահմանադրական յայտարարութեամբ՝ կոչ ուղղելով միանալու եկեղեցւոյ «բարեփոխման գործընթացին»։ Փաշինեան յայտարարութիւնը ընթերցած էր ուղիղ եթերի ընթացքին, որմէ ետք յայտարարութեան միացած եպիսկոպոսներն ու արքեպիսկոպոսները ստորագրած էին զայն։

Փաշինեան նաեւ յայտնած էր, որ պիտի ձեւաւորուի համակարգող խորհուրդ մը, որուն պիտի վստահուի եկեղեցւոյ «բարենորոգման» կազմակերպման պարտականութիւնները։

ՀՈՐԻԶՈՆ horizon

«Հորիզոն»ի facebook-ի հարթակը Գանատայի մէջ ժամանակաւոր առցանց արգելափակուած ըլլալով, Գանատայի մեր Facebook-ի հետեւորդները կրնան իրազեկուիլ «Հորիզոն»ի հրապարակումներուն՝ «Հայրենի Հորիզոն» նոր հարթակով. Hayreni Horizon

Արտերկրի մեր հետեւորդները կրնան հետեւիլ մեր սկզբնական հարթակին:

Ընկ. Վարուժան Յակոբեանի մահուան տան կարգին, ընտանիքին փափաքով, նուիրատուութիւնները եղան ՀՅԴ «Միհրան Փափազեան» կոմիտէութեան:

Բրչ. Կարօ Սրկ., Հերա Նոխուտեան $ 30.00
Տէր եւ տիկին Վարուժան Փանոսեան $ 100.00
Ընկ. Խաչիկ Սիպէրեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Ղազար Գալայճեան $ 40.00
Ընկ. եւ տիկին Վահէ Թաշճեան $ 50.00
Ընկ. եւ ընկհ. Եդուարդ Ֆրունճեան $ 50.00
Ընկ. եւ ընկհ. Արթօ Գապասաղլեան $ 100.00
Ընկ. եւ ընկհ. Արա Գաթարոյեան $ 100.00
Ընկ. եւ տիկին Զաւէն Սարգիսեան $ 100.00
Ընկ. եւ ընկհ. Ժիրայր Զաքարեան $ 50.00
Ընկ. Յարութ Հացագործեան $ 50.00
Եդուարդ Թիւֆէնքճեան $ 100.00
Նուարդ Թաշճեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Վիգէն Սարգիսեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Յակոբ Տէր Խաչատուրեան $ 50.00
Mr and Ms Massimo & Anais Caporosso $ 100.00
Տէր եւ տիկին Կարօ Քէօհնելեան $ 50.00
Թամար Խաչիկեան $ 70.00
Սիրվարդ Զուրիկեան $ 50.00
Մայտա եւ Լեւոն Գաբրիէլեան $ 50.00
Յասմիկ Մանկէլեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Գէորգ Գաթարոյեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Վիգէն Յովսէփեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Յակոբ Գարայեան $ 50.00
Շամիրա Մուրատեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Նորայր Պէզճեան $ 50.00
Ժոզէֆ Գոզանեան $ 40.00
Ընկ. եւ տիկին Խաչիկ Ստամպուլեան $ 100.00
Ընկ. Գրիգոր Տէր Ղազարեան $ 50.00
Շաքէ Գրիգորեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Նազարէթ Խաչիկեան $ 100.00
Տէր եւ տիկին Վահէ Տօնապետ $ 50.00
Տէր եւ տիկին Գրիգոր Թաշճեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Յովհաննէս Գաթարոյեան $ 200.00
Ընկ. Փօլ Պողոսեան $ 100.00
Գաբրիէլ Քէօսէեան $ 100.00
Մարտիկ Դրօ Յակոբեան $ 100.00
Ընկ. եւ տիկին Սագօ Եաղճեան $ 50.00
Օրդ. Նուշիկ Էլոյեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Ժան Մկրտիչեան $ 50.00
Ընկ. եւ տիկին Մարտիկ Յակոբեան $ 100.00

horizon
HORIZON
Hebdomadaire arménien
Armenian Weekly
Publié par / Published by
Les Publications Arméniennes (1991)
3401, Olivar-Asselin
Montréal, Québec
Canada H4J 1L5

Abonnement annuel / Yearly subscription
Canada
2e classe - 2nd class: $80 plus applicable taxes
1re classe - 1st class: $95
États-Unis / USA
1re classe - 1st class: $95 US
Ailleurs / Elsewhere
1re classe - 1st class: $125 US

Administration / Publicité
Sylva Ehramdjian-Bachekjian (General Manager)
Tél.: (514) 332-3757
E-Mail:sylva@horizonweekly.ca

Courrier de deuxième classe /No. 40065294 / Second class mail
Dépôt légal: bibliothèques nationales du Québec et du Canada - ISSN 0708580X

Վարիչ Խմբագիր՝ Սեւակ Պէլեան
Վարչական պատասխանատու՝ Սիլվա Էհրամճեան
Աւագ խմբագիր՝ Վրէժ-Արմէն Արթինեան
Անգլերէն/Ֆրանսերէն՝ Վիգէն Աբրահամեան, Թինա Սիլահեան
Սրբագրիչ՝ Սոնա Թիթիզեան
Ծանուցումներու ձեւաւորում՝ Լորի Խաչերեան

Թորոնթոյի Ներկայացուցիչներ՝ Գրիգոր Հոթոյեան, (416) 494-1921
Ժագ Վարդեսեան, (416) 722-9225

Լուսանկարիչներ՝ Արմէն Ալեմեան, Մայք Թաճճեան, Իշխան Ղազարեան, Վազգէն Տէկիրմէնբաշ

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada
Canada

ARZ™ fine foods
the essence of mediterranean gourmet
since1989

Grocery Store | Bakery | Butchery | Café | Catering

NOW OPEN

Mississauga
720 Bristol Road West,
ON, L5R 4A5
(905) 502 9292

Scarborough
1909 Lawrence Ave East
ON, M1R 2Y6
(416) 755-5084

Scan Here To Check Out
Our Weekly Flyer At
www.arzfinefoods.com

Scan Here for Our
Catering Book At
www.arzfinefoods.com

For The Latest News And Deals Follow Us At:
www.arzfinefoods.com @arzfinefoods

Horizon, 3401, Olivar-Asselin, Montréal, Québec Canada H4J 1L5 Courrier de deuxième classe /No. 40065294 / Second class mail